



UNDERSVINGNS  
MINISTERIET

---

# Ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelse

---



---

# Ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelse

---

*Luise Falhof*

*Line Rodam Holme*

*Jane Jakobsen*

*Sara Møller Olesen*

*Ole Dibbern Andersen*

*Jakob Falhof*

*Anja Kær Kold*

*Gert Nielsen*

*Rinze van der Goot*

*Stig Nielsen*

*Tina Høpfner Christensen*

---

## Ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelserne

Forfattere: Luise Falhof, Volapyk, Line Rodam Holme, NCE – Metropol, Jane Jakobsen, Center for Forskning og Forebyggelse, Anja Kær Kold, Gert Nielsen, Rinze van der Goot, Stig Nielsen, Tina Høpfner Christensen og Sara Møller Olesen, Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser, Ole Dibbern Andersen, NCE – Metropol samt Jakob Falhof, Falhof.dk

Artikelredaktion: Lisbeth Magnussen, NCE – Metropol, og Jane Jakobsen, Center for Forskning og Forebyggelse

Redaktion, korrektur og produktion: Werner Hedegaard, Undervisningsministeriet, Kommunikationssekretariatet

Grafisk tilrettelæggelse: Designgrafik A/S

Forsidefoto: Heine Pedersen  
Fotos: Lars Skaaning og Jakob Dall

1. udgave, 1. oplag, juni 2010: 2.900 stk.

ISBN: 978-87-603-2871-8  
ISBN (www): 978-87-603-2873-2  
Internetadresse: [www.uvm.dk/praksisveje](http://www.uvm.dk/praksisveje)

Udgivet af Undervisningsministeriet, 2010

Bestilles (ISBN 978-87-603-2871-8) hos:  
NBC Ekspedition  
Telefon 56 36 40 40, fax 56 36 40 39 eller e-mail: [ekspedition@nbcas.dk](mailto:ekspedition@nbcas.dk)  
Telefontid: Mandag-torsdag 9.30-16.00, fredag 9.30-15.00  
eller hos boghandlere

Tryk: Scanprint

Trykt med vegetabiliske trykfarver på ubestrøget miljøcertificeret papir  
Printed in Denmark 2010

Eventuelle henvendelser af indholdsmæssig karakter rettes til Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser, Kommunikationssekretariatet i Undervisningsministeriet, telefon 33 92 50 57 eller e-mail: [pub@uvm.dk](mailto:pub@uvm.dk)

---

# Forord

Det første skridt til at gennemføre en erhvervsuddannelse er at tro på sig selv og sine evner – at man kan. Derfor er det vigtigt, at vi hurtigt får tag i de unge, som ikke kommer i gang med en uddannelse. De skal få oplevelsen af at kunne noget, og at der er brug for dem, hvad enten det er praktiske eller teoretiske kompetencer, de går efter.

Unge, der går de praktiske veje, har et mål med deres valg. De ønsker at udvikle sig fagligt gennem arbejdet og at opnå en fagidentitet. Et mål, som de kan realisere ved at begynde oplæringen i virksomheden. Det må vi understøtte ved at tilbyde dem mulighederne. Valget er de unges sammen med virksomhederne.

Netop muligheden for at påbegynde uddannelsen og udvikle sig fagligt gennem arbejdet i en virksomhed i samspil med undervisning på skolen kan ligesom fagidentitet være en motivationsfaktor for mange unge.

I december 2009 afholdt Undervisningsministeriet en konference om ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelserne. På konferencen fortalte virksomheder, elever, undervisere, vejledere og organisationer engageret om positive og personlige erfaringer fra praksis. Det blev

slået fast, at de praktiske adgangsveje benyttes af mange forskellige unge med meget forskellige forudsætninger.

Endvidere fremgik det af dagens præsentationer, at der foregår et udviklende, tværgående samarbejde mellem forskellige skoleformer, for eksempel erhvervsskoler, produktionsskoler, højskoler og VUC'er, og med UU-centre og virksomheder.

Konferencen viste blandt andet, at vi skal være varsomme med at sætte de unge i bås, når talen er om uddannelsesparathed og forudsætninger for at påbegynde en erhvervsuddannelse. Vi skal passe på med at gruppere de unge som stærke eller svage og mærke os Grundtvigs vigtige pointe om: "At ordet skaber hvad det benævner". *Ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelserne* sætter fokus på de unges ressourcer og nedtoner de mangler, som alt for ofte skygger for det positive.

Denne publikation er blevet til på baggrund af den store interesse, der var for deltagelse i konferencen på såvel oplægsholder- som deltagersiden. Den viderebringer pointer fra de mange indlæg, der var med til at sætte dagsordenen for en inspirerende og informationsrig dag.

De korte artikler med relevante eksempler fra praksis, interviews med nøglepersoner og elevcases giver læseren indblik i opnåede erfaringer og skaber sammenhæng mellem indsats, muligheder og den konkrete anvendelse.

Publikationen indledes med en samlet oversigt over alle praktiske veje til erhvervsuddannelserne og afsluttes med en kommenteret oversigt over aktuelle, relevante projekter og publikationer. Det er vores håb, at publikationen kan bruges som opslagsværk og inspiration i det fremadrettede arbejde for at nå 95-procent-målsætningen.

Tak til alle oplægsholdere og tak til NCE, Metropol for bistand i forbindelse med afholdelse af konferencen samt udarbejdelse af nærværende publikation.

Med venlig hilsen

Søren Hansen

*Afdelingschef  
Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser  
Undervisningsministeriet  
Juni 2010*



---

# Indhold

<b>Forord</b>	<b>3</b>
<b>DEL 1 Praktiske veje til erhvervsuddannelserne</b>	<b>7</b>
Generelt om erhvervsuddannelserne	8
Generelt om uddannelsesaftaler i erhvervsuddannelserne	10
Forskellige varianter af uddannelsesaftaler og praktiske adgangsveje	11
Andre forløb	17
Andre nyttige links	21
<b>DEL 2 Sådan kan det gøres - visioner, refleksioner og erfaringer</b>	<b>23</b>
Vejen til uddannelse kan også være praktisk	24
Oplæring i baglokalet	26
– <i>Jeg har den selvdisciplin, ny mesterlære kræver</i>	28
Ny mesterlære fastholder dygtige ungarbejdere	29
– <i>Ny mesterlære gjorde mig mere effektiv</i>	31
Håndværksmestrene er glade for ny mesterlære	32
– <i>Der er plads til os alle sammen i ny mesterlære</i>	34
Egu gør en lang vej kortere	35
Sæt skub i egu	37
– <i>Jeg vidste, hvad jeg ville</i>	39
I øjenhøjde med unge med anden etnisk baggrund	40
Produktionsskolerne er én brik i puslespillet	42
Trindeling hjælper voksne til erhvervsuddannelse	44
Unge skal kunne stå af og på uddannelser	46
– <i>Jeg tænker ikke over, at det er uddannelse</i>	47
En god start – og måske på højskole	49
Skoleudflugten endte i trainee-forløb	50
Virksomheder har mod på nye uddannelsesformer	52
Individuelle grunduddannelser er i vækst	54
Nye muligheder med individuel EUD	56
Vi skal samarbejde på tværs	59
<b>DEL 3 Læs mere</b>	<b>61</b>
En kommenteret oversigt over aktuelle, relevante projekter, publikationer og artikler	61
<b>Bilag: Konferenceprogram</b>	<b>73</b>





---

# Del 1

## Praktiske veje til erhvervsuddannelserne

Erhvervsuddannelserne er opdelt i 12 indgange. Der findes for tiden 109 erhvervsuddannelser med forskellige trin, afstigningsmuligheder og specialer.

Hver af de 109 uddannelser er reguleret af en uddannelsesordning, som er udarbejdet af det faglige udvalg for uddannelsen. De faglige udvalg godkender blandt andet praktikvirksomheder og behandler uenigheder mellem elev og virksomhed. Udvalgene samarbejder med Undervisningsministeriet om udvikling af uddannelserne og med de lokale uddannelsesudvalg om kvalitetssikring og -udvikling af skolepraktikken.

De mange valgmuligheder på uddannelsespaletten, der også omfatter forskellige adgangsveje og uddannelsesaftaler, øger fleksibiliteten for den enkelte elev og virksomhed. Erhvervsuddannelsernes undervisning kan med indførelse af realkompetencevurderingen desuden sammensættes, så den tilgodeser de unges og virksomhedernes individuelle behov.



Regeringen og arbejdsmarkedets parter har frem til 2012 afsat midler til en forstærket indsats for at få unge i uddannelse, herunder flere praktikpladser og tilskud til voksenlærlinge. Alle nye uddannelsesaftaler, der indgås i 2010, udløser et virksomhedstilskud (præmie og bonus) på op til 50.000. Der er desuden sat fokus på elevernes mulighed for at komme videre, hvis de uforståeligt mister en uddannelsesaftale.

# Generelt om erhvervsuddannelserne



En erhvervsuddannelse er bygget op af et grundforløb, der kvalificerer eleven til et hovedforløb, og selve hovedforløbet. Den samlede uddannelseslængde er mellem 1½-5½ år og beror på valg af uddannelse – trin og specialer – supplerende undervisning og valgfag. Adgangskravet er, at undervisningspligten er opfyldt.

## Kompetenceafklaring og personlig uddannelsesplan

Alle elever, der starter på en erhvervsuddannelse, skal kompetencevurderes som grundlag for udarbejdelse af en personlig uddannelsesplan. Formålet er dels at godskrive relevante kompetencer – for eksempel fra gymnasiet, erhvervsarbejde i Danmark og udlandet eller tidligere ikke-afsluttet erhvervsuddannelse – dels at afdække, hvilke yderligere kompetencer eleverne har behov for at tilegne sig for at kunne gennemføre grundforløbet til den ønskede uddannelse.

Den personlige uddannelsesplan beskriver skoleundervisning, kurser, eventuelle krav om yderligere beskæftigelse eller praktisk-fagligt forløb på skole eller i en virksomhed.

Undervisningen i erhvervsuddannelserne er som udgangspunkt gratis for eleven, og berettigede elever kan søge om SU. I virksomhedspraktikken er der overenskomstmæssig elevløn, og elever i skolepraktik modtager en ydelse, der fremgår af finansloven.

## Der er tre adgangsveje til en erhvervsuddannelse

1. *Den almindelige adgangsvej (skolevejen):* Grundforløbet (10-60 uger) gennemføres på erhvervsskolen.
2. *Praktikadgangsvejen:* Eleven starter i virksomheden. Efter 3-6 måneder gennemføres det obligatoriske grundforløb på erhvervsskolen.
3. *Ny mesterlære:* Det første år foregår med praktisk oplæring i virksomheden og erstatter grundforløbet.

## Fortsættelse på hovedforløb

- ♦ Hovedforløb, beståelseskrav, svendebrev/uddannelsesbevis og erhvervstitel er ens for samme uddannelse, uanset adgangsvej.
- ♦ På hovedforløbet veksler eleven mellem virksomhedspraktik og skole (vægt på praktikken).
- ♦ Virksomhedspraktik kræver en uddannelsesaftale mellem elev og virksomhed. *Se uddannelsesaftale.*
- ♦ Skolepraktik er en mulighed på flere uddannelser. Kontakt erhvervsskolen eller Undervisningsministeriet.



---

## LINKS

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)  
[www.emu.dk/erhverv/praktik/voksne/merit.html](http://www.emu.dk/erhverv/praktik/voksne/merit.html)

### **Borgere fra 3. lande**

[www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=129650](http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=129650)  
[www.uvm.dk/-/media/Files/Udd/Erhvervs/PDF10/100120\\_tilskud\\_udlaendingesdeltagelse.ashx](http://www.uvm.dk/-/media/Files/Udd/Erhvervs/PDF10/100120_tilskud_udlaendingesdeltagelse.ashx)  
Kontakt fuldmægtig Anja Kær Kold. Telefon 33 92 57 78.

# Generelt om uddannelsesaftaler i erhvervsuddannelserne



En uddannelsesaftale er en ansættelseskontrakt mellem virksomhed og elev. Den underskrives af begge parter, før eleven starter i virksomheden. Prøvetiden er tre måneder for begge parter og regnes fra begyndelsen af første praktikperiode. Skoleophold i praktiktiden medregnes ikke i de tre måneder, så prøvetiden forlænges ikke i de tilfælde. Reglerne for prøvetid er ens for alle uddannelsesaftaler.

- ◆ Virksomhedspraktik/-oplæring kræver en uddannelsesaftale med en virksomhed.
- ◆ Praktikvirksomheder skal altid være godkendt til at stå for hele eller dele af uddannelsen – kontakt erhvervsskolen eller fagligt udvalg.
- ◆ Udstationering er en mulighed.
- ◆ Virksomhedspraktik i udlandet er en mulighed. Lønnet beskæftigelse (PIU).

---

## LINKS

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser/Praktik.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser/Praktik.aspx)

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)

– Om *erhvervsuddannelserne/Spørgsmål og svar*

[www.uvm.dk](http://www.uvm.dk) Søg på PIU

[www.uvm.dk/uddannelsesaftale](http://www.uvm.dk/uddannelsesaftale)

Kontakt fuldmægtig Anja Kær Kold. Telefon 33 92 57 78.

# Forskellige varianter af uddannelsesaftaler og praktiske adgangsveje

En uddannelsesaftale kan indgås på flere måder. Hovedforløb, beståelseskrav, svendebrev/uddannelsesbevis og erhvervstitel er ens for samme uddannelse uanset aftaleform.

## Uddannelsesaftaler for de tre adgangsveje

1. *Den almindelige adgangsvej (skolevejen):* Uddannelsesaftalen påbegyndes, når eleven har gennemført grundforløbet og skal i virksomhedspraktik i hovedforløb. Den omfatter typisk det samlede hovedforløb inklusive skoleophold, men den kan være kortere.
2. *Praktikadgangsvejen:* Uddannelsesaftalen påbegyndes ved uddannelsens begyndelse, hvor eleven begynder i virksomheden. Den omfatter det samlede uddannelsesforløb inklusive skoleophold.
3. *Ny mesterlære:* Uddannelsesaftalen indgås ved uddannelsens begyndelse og omfatter det samlede uddannelsesforløb inklusive skoleforløb.

## Ny mesterlære

Det første år af uddannelsen i ny mesterlære gennemføres helt eller delvist som virksomhedsopklæring og træder i stedet for grundforløbet på skolen. Dele af den nødvendige teori – for eksempel certifikater – kan efter behov gennemføres på skolen.

- ♦ Skolen, eleven og virksomheden samarbejder om at sikre, at eleven kommer igennem uddannelsesplanens mål og opnår samme niveau som elever, der har været igennem grundforløbet.
- ♦ Der afsluttes med en praktisk opgave, der udføres i virksomheden, og en helhedsvurdering af elevens samlede indsats. Eventuelt eksamen i enkelte fag efter aftale.
- ♦ Skole og mester samarbejder om helhedsvurdering og godkendelse af den afsluttende praktiske opgave.
- ♦ Mulighed for voksenlærling. Kontakt Arbejdsmarkedsstyrelsen.

---

## SE OGSÅ PUBLIKATIONENS ARTIKLER

*Ny mesterlære fastholder dygtige ungarbejdere og Der er plads til os alle sammen i ny mesterlære*

---

## LINKS

Kom godt i gang: [pub.uvm.dk/2007/nymesterlaere/kap02.html#kap4](http://pub.uvm.dk/2007/nymesterlaere/kap02.html#kap4)

[www.uvm.dk/Søg på Ny mesterlære](http://www.uvm.dk/Søg_på_Ny_mesterlære)

Kontakt fuldmægtig Anja Kær Kold. Telefon 33 92 57 78.

### **Den almindelige kombinationsaftale**

Med kombinationsaftalen kan flere virksomheder gå sammen om en uddannelsesaftale med en elev. Aftalerne skal samlet omfatte et helt uddannelsesforløb. De involverede virksomheder skal som minimum være godkendte til at stå for den del, de hver især er ansvarlige for. Alle aftaler skal være på plads og underskrevet, før eleven starter i praktik. Prøvetiden gælder fra begyndelsen af elevens første praktikperiode i første virksomhed.

### **Den korte uddannelsesaftale**

Virksomheder, der har svært ved at påtage sig et helt uddannelsesforløb, kan vælge at indgå en kort uddannelsesaftale med eleven. Aftalen skal omfatte mindst én skoleperiode i hovedforløbet og mindst én praktikperiode i hovedforløbet. Virksomheden har kun det juridiske, økonomiske og uddannelsesmæssige ansvar for eleven i sin egen aftaleperiode. Aftalen kan forlænges til den fulde (rest)uddannelse.

---

### **LINKS**

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)

*/Om erhvervsuddannelserne/Spørgsmål og svar*

Kontakt fuldmægtig Anja Kær Kold. Telefon 33 92 5778.

### **Individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelsesforløb**

Skole, elev og en eller flere virksomheder kan i samarbejde tilrettelægge individuelle uddannelsesforløb efter grundforløb med nye fagkombinationer målrettet nye kompetencebehov. Forløbet skal bestå af skoleundervisning og praktikuddannelse i en virksomhed.

- ◆ Kræver en uddannelsesaftale ved hovedforløbets begyndelse.
- ◆ Forløbet skal være egnet til at give grundlag for beskæftigelse og fortsat uddannelse for eleven samt opfylde varighedskravet for optagelse i arbejdsløshedskasse.
- ◆ Ny mesterlære er en mulighed.

---

### **SE OGSÅ PUBLIKATIONENS ARTIKLER**

*Individuelle grunduddannelser er i vækst og Nye muligheder med individuel EUD*

---

### **LINKS**

[www.uvm.dk/Søg på Individuelt forløb](http://www.uvm.dk/Søg%20p%C3%A5%20Individuelt%20forl%C3%B8b)

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)

*/Om Love og Regler/Bekendtgørelser (Lov om erhvervsuddannelser (§15 stk. 3) og hovedbekendtgørelsen for erhvervsuddannelser (§15)).*

Kontakt pædagogisk konsulent Gert Nielsen. Telefon 33 92 57 42 .



### Kort uddannelse

Der findes i dag 10 korte erhvervsuddannelser inden for områderne: byggeri, it, handel og kontor samt teknik. De fleste er bygget op som andre erhvervsuddannelser med grundforløb, praktik, uddannelsesaftale og skoleperioder.

- ♦ Varigheden af de korte erhvervsuddannelser er cirka to år.
- ♦ Grundforløbet stiller samme krav som til de øvrige erhvervsuddannelser.
- ♦ Ny mesterlære er en mulighed.

---

### LINKS

[www.ug.dk](http://www.ug.dk) /Søg på Korte EUD

Kontakt erhvervsskolens uddannelsesansvarlige for den enkelte uddannelse.

### Trindeling – praktikpladsbaseret

En erhvervsuddannelse skal som udgangspunkt trindeles med mulighed for afstigning med uddannelsesbevis. Nogle uddannelser har flere trin. Det første trin i en uddannelse skal have en jobprofil og en varighed på minimum 1½ år og omhandle mindst én skoleperiode i grundforløb og mindst én praktikperiode i hovedforløbet – det vil sige virksomhedspraktik. Der udstedes kompetencebevis for det trin, man har gennemført.

- ♦ Kræver uddannelsesaftale.
- ♦ Ny mesterlære er en mulighed.

### Påstigningsmuligheder for elever med kompetencebevis på trin 1 i en erhvervsuddannelse:

- ♦ At indgå en uddannelsesaftale, der omfatter trin 2, med en virksomhed.
- ♦ At gennemføre trin 2 på EUD+.
- ♦ At påbegynde trin 2 i skolepraktik, hvis de særlige betingelser herfor er opfyldt.

---

### SE OGSÅ PUBLIKATIONENS ARTIKLER

*Unge skal kunne stå af og på uddannelser og Trindeling hjælper voksne til erhvervsuddannelse CVU*

---

### LINKS

De enkelte uddannelser, trin og afstigningsmuligheder

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)

*/Om erhvervsuddannelserne/Indgange og uddannelser.*

Læs også: EUD +

Kontakt erhvervsskolens uddannelsesansvarlige for den enkelte uddannelse.



## Restaftalen

En restaftale kaldes den sidste aftale, som en elev indgår, hvis det af en eller anden grund er nødvendigt at gennemføre praktikken med mere end én aftale, for eksempel i tilfælde af virksomhedsophør, eller hvis eleven af anden grund får opsagt sin oprindelige aftale. Restaftale er også betegnelsen for den uddannelsesaftale, som en elev i skolepraktik indgår med en virksomhed om den resterende praktikuddannelse og eventuelt skoleundervisning.

---

## LINKS

Restaftalen og delaftalen

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)

*/Om erhvervsuddannelserne/Spørgsmål og svar.*

Kontakt fuldmægtig Anja Kær Kold. Telefon 33 92 57 78.

## Forpraktik/trainee

Forpraktikken giver unge mellem 15 og 18 år mulighed for at prøve kræfter med et erhverv og med arbejdet i en virksomhed over en længere periode. Målet er, at elev og arbejdsplads efterfølgende indgår en uddannelsesaftale. Virksomheden skal godkendes til at uddanne elever inden for det område, forpraktikken gennemføres i. Der indgås en lønnet praktikaftale for 3-6 måneder, der kan forlænges. Ordningen er reguleret med organisationsaf-

## Delaftalen

En delaftale er en uddannelsesaftale, der indgås for en aftalt periode med en elev i skolepraktik, og som kun omfatter praktikuddannelse. Parterne har samme forpligtelser som i en almindelig uddannelsesaftale, og eleven er overenskomstaflønnet efter de samme regler. Aftalen kan altid forlænges.

taler og ikke gennem erhvervsuddannelsesloven.

- Der er mulighed for godskrivning af erhvervede realkompetencer ved overgang til erhvervsuddannelsen.
- Det er ikke alle brancher inden for erhvervsuddannelserne, der har trainee/forpraktik som mulighed. Indtil videre er det industriens område, elektrikerområdet, vvs-området og mindre virksomheder inden for træområdet.

---

## SE OGSÅ PUBLIKATIONENS ARTIKLER

*Skoleudflugten endte i trainee-forløb og Virksomheder har mod på nye uddannelsesformer*

---

## LINKS

[www.uvm.dk](http://www.uvm.dk) søg på Forpraktik/trainee

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)

*/Om erhvervsuddannelserne/Spørgsmål og svar*



Se også branchernes hjemmesider, hvor aftalerne kan findes/kontakt de pågældende organisationer.



# Andre forløb

## **EUD+**

EUD+ er et særligt afslutningsforløb på erhvervsskolen for unge under 25 år. Det er et krav, at man har gennemført 1. trin i en trindelert erhvervsuddannelse og har haft mindst seks måneders relevant lønnet beskæftigelse inden for det ønskede uddannelsestrin.

- ♦ EUD+ kan gennemføres uden uddannelsesaftale.
- ♦ Beståelseskrav og afsluttende uddannelsesbevis svarer til et ordinært erhvervsuddannelsesforløb.
- ♦ Mulighed for VEU-godtgørelse.

---

## **LINKS**

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx)

*/Om erhvervsuddannelserne/Spørgsmål og svar*

[www.veug.dk/](http://www.veug.dk/)

Kontakt fuldmægtig Tina Høpfner Christensen. Telefon 33 92 57 52.

Læs også om Trindeling

## **Erhvervsgrunduddannelsen (Egu)**

Egu kan tilbydes unge under 30 år, som hverken har gennemført eller er i gang med en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Der visiteres ofte via UU-vejleder, sagsbehandler eller produktionsskole. Egu er som udgangspunkt en toårig ungdomsuddannelse med stor vægt på praktik og få skoleophold. Egu kræver en praktikaftale med en virksomhed, men virksomheden behøver ikke at være godkendt som praktikplads i erhvervsuddannelserne.

- ♦ Arbejdstiden er typisk 37 timer om ugen.
- ♦ I skoleperioderne får egu-eleven ikke løn, men skoleydelse fra kommunen (refusionsordning fra 2009).
- ♦ Efter gennemførelse af erhvervsgrunduddannelsen modtager eleven et uddannelsesbevis, som kan give grundlag for beskæftigelse på arbejdsmarkedet eller fortsættelse på en anden kompetencegivende uddannelse, for eksempel EUD.

---

## **SE OGSÅ PUBLIKATIONENS ARTIKLER**

*Egu gør en lang vej kortere og Sæt skub i egu*

Læs også i Del 1 om Produktionsskolen og GVU

---

## **LINKS**

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser.aspx) /Egu

[www.egu.dk](http://www.egu.dk)

Kontakt pædagogisk konsulent Stig Nielsen. Telefon 33 92 56 01.

### **Produktionsskolen**

Et tilbud til unge under 25 år uden gennemført ungdomsuddannelse. Undervisningen er typisk opdelt i praktisk arbejde på skolernes værksteder, undervisning i almene fag og praktikophold.

- ♦ Fokus er individuel vejledning i hverdagen, personlig afklaring og udvikling samt formelt tilrettelagt uddannelses- og erhvervsvejledning.
- ♦ Varighed maksimalt 1 år, dog med mulighed for forlængelse i ganske særlige tilfælde.

Et produktionsskoleophold giver mulighed for godskrivning i forhold til et videre uddannelsesforløb på en erhvervsskole eller en anden ungdomsuddannelse. Produktionsskolerne

- ♦ Samarbejder med andre uddannelsesinstitutioner.
- ♦ Kan i samarbejde med kommunen stå for tilrettelæggelsen af erhvervsgrunduddannelsen (egu).
- ♦ Kan efter aftale gennemføre dele af erhvervsuddannelsernes grundforløb.

---

### **SE OGSÅ PUBLIKATIONENS ARTIKLER**

*Iøjnehøjde med etniske unge, Produktionsskolerne er én brik i puslespillet og En god start – og måske på højskole*

---

### **LINKS**

[www.uvm.dk](http://www.uvm.dk), [www.ug.dk](http://www.ug.dk) Søg på *Produktionsskoler* og [www.produktionsskoler.dk/](http://www.produktionsskoler.dk/) Kontakt pædagogisk konsulent Stig Nielsen. Telefon 33 92 56 01.

### **Grunduddannelse for voksne (GVU)**

Et tilbud til unge over 25 år, som har mindst to års relevant erhvervs erfaring inden for den ønskede uddannelse og forudsætninger svarende til grundskolens afgangsprøve i fag, der er relevante for uddannelsen.

- ♦ GVU stiller samme faglige krav og giver samme uddannelsesbevis og

erhvervstitel som den tilsvarende erhvervsuddannelse.

- ♦ Kræver ingen uddannelsesaftale med en arbejdsgiver.
- ♦ Uddannelsen gennemføres typisk i korte forløb, og det samlede uddannelsesforløb skal være afsluttet inden for seks år.

---

### **SE OGSÅ PUBLIKATIONENS ARTIKLER**

*Unge skal kunne stå af og på uddannelser og Trindeling hjælper voksne til erhvervsuddannelse GVU*

---

### **LINKS**

[www.uvm.dk](http://www.uvm.dk) Søg på *GVU* og [www.ug.dk](http://www.ug.dk) Søg på *Faglært som voksen* Kontakt fuldmægtig Tina Høpfner Christensen. Telefon 33 92 57 52.



### **Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov**

Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov er en treårig ungdomsuddannelse på fuld tid til unge, som ikke kan gennemføre en anden ungdomsuddannelse, heller ikke selv om der ydes specialpædagogisk støtte. Unge i denne målgruppe har et retskrav på dette uddannelses tilbud indtil det fyldte 25. år.

- ♦ Ungdomsuddannelsen tilrettelægges under hensyntagen til den enkelte unges kvalifikationer, modenhed og interesser i en planlagt og koordineret uddannelsesplan. I ungdomsuddannelsen kan

der indgå elementer med undervisning, med praktisk træning og med praktikophold i virksomheder eller institutioner.

- ♦ Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov tilbydes af kommunerne.
- ♦ Der ansøges gennem Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) i den unges bopælskommune.
- ♦ Efter gennemført ungdomsuddannelse får den unge et kompetencepapir med beskrivelse af de opnåede kompetencer.
- ♦ Gennemføres dele af uddannelsesforløbet, får den unge et kompetencepapir for det, der er gennemført.

---

### **LINKS**

[www.uvm.dk /Søg på Unge med særlige behov](http://www.uvm.dk/Søg_på_Unge_med_særlige_behov)

Kontakt pædagogisk konsulent Rinze van der Goot. Telefon 33 92 52 08.





## Andre nyttige links

[www.uvm.dk](http://www.uvm.dk)

[www.praktikpladsen.dk](http://www.praktikpladsen.dk)

[www.ug.dk](http://www.ug.dk)

[www.emu.dk](http://www.emu.dk)

[www.iu.dk](http://www.iu.dk) *Internationale uddannelser*

[www.piu-sekretariatet.dk](http://www.piu-sekretariatet.dk) *Handelsskolernes PIU-samarbejde*

[www.eud-adm.dk](http://www.eud-adm.dk)

[www.traenerguide.dk](http://www.traenerguide.dk) *for oplærere og uddannelsesansvarlige i praktikvirksomheder*

[www.fagligeudvalg.dk](http://www.fagligeudvalg.dk)

[www.retsinfo.dk](http://www.retsinfo.dk)

[www.flerefagfolk.dk](http://www.flerefagfolk.dk)





---

## **Del 2**

# Sådan kan det gøres – visioner, refleksioner og erfaringer

Det følgende er journalistisk bearbejdede artikler på baggrund af konferencens mange indlæg og diskussioner. Se konferenceprogrammet i bilag 1.

---

# Vejen til uddannelse kan også være praktisk

PLENUMOPLÆG – Søren Hansen, Undervisningsministeriet

Det er ikke altid mere uddannelse, der er løsningen for en ung, der i sidste ende sigter efter en kompetencegivende uddannelse. Det skal vi være bedre til at huske på, mener afdelingschef i Undervisningsministeriet, Søren Hansen.

Det er ikke altid nødvendigt at begynde på skolebænken, når man som ung gerne vil have en kompetencegivende uddannelse. Der findes i dag 12 indgange til erhvervsuddannelserne, og mange af dem er praktiske. Men når man som underviser eller vejleder står med en ung, der skal hjælpes på vej, kan man have tendens til kun at tænke på uddannelse som det første skridt. Muligvis fordi de mange indgange kan være svære at overskue for både elever og vejledere. Men det skal der laves om på, mener afdelingschef i Undervisningsministeriet, Søren Hansen.

“At starte med teoretisk uddannelse er ikke altid svaret for en ung, der er på vej til en kompetencegivende uddannelse. Beskæftigelse er faktisk nok for en del unge det første skridt på vejen til en ungdomsuddannelse,” siger han og opfordrer til, at man bliver bedre til at huske på netop de praksisnære veje.

“Vi må alle forsøge at korrigere os selv for ikke bare at opleve uddannelse som noget teoretisk, men også som noget praksisnært.”

## De unge holder fast

Søren Hansen peger på, at de mange forskelligartede indgange til ungdomsuddannelserne betyder, at der findes noget til alle unge – på trods af meget forskellige behov. Og her er det praksisnære et meget vigtigt element for mange unge.

“Det er jo et bredt spektrum af indgange, vi har. Men det, der er fælles, er, at det er noget, der skaber mening for de unge. Meningen med at få en uddannelse er helt anderledes synlig, når du står ude på et værksted. Det kan tænde lyset i øjnene på nogle af de her mennesker,” siger Søren Hansen. Og det er netop det lys, der tændes, som kan fastholde de unge i en uddannelsesplan, der ender i en kompetencegivende uddannelse.

“Det er meget sværere at blive hjemme i sengen, når man har kolleger og kunder, som venter på en, og ikke bare et klasselokale. Og samtidig er der identiteten, uniformen, der også er meget vigtig. Det får de unge til at holde fast.”



*Det er meget sværere at blive hjemme i sengen, når man har kolleger og kunder, som venter på en, og ikke bare et klasselokale.*



---

# Oplæring i baglokalet

PLENUMOPLÆG - Birgit Thorup, Uddannelsesnævnet

Birgit Thorup var en af dem, som var bekymret, da ny mesterlære blev indført. I dag er hun overbevist om, at det er en god ordning, men hun har også øje for problemerne.



For to år siden var Birgit Thorup, Uddannelseskonsulent i Uddannelsesnævnet for det merkantile område, bekymret for, at de unge, som blev elever i ny mesterlære, ville blive isolerede fra deres jævnaldrende og risikerede at miste deres sociale netværk, når de kom direkte ud på arbejdspladserne i stedet for at mødes med jævnaldrende i skolerne.

“Unge har brug for brug for kæresten og venner. Derfor mente vi, at det var ret vigtigt, at de gik i skole,” husker hun.

Samtidig var Birgit Thorup bekymret for, om ny mesterlære ville udarte sig til en andenrangs uddannelse. Var den prøve, elever i ny mesterlære skal gennemgå efter grundforløbet, god nok, og ville den rangere lige så højt som skoleprøven?

“Vi var bange for, at de ikke kunne lære dansk og engelsk. Skulle de læse “En Sælgers Død” ude i butikkerne, og hvordan kunne butikkerne opfylde kravene om læring i de her meget tunge grundfag,” siger Birgit Thorup.

En tredje bekymring var, om eleverne i ny mesterlære fik de faglige forudsætninger, der skal til, for at bestå den

afsluttende fagprøve. Hvis ikke, ville deres uddannelse for en stor del være spildt, og det var et perspektiv, der ikke var rart at tænke på.

## De gode eksempler

“Men gennem det netværk, vi har haft med skolerne, må jeg sige, at vi langsomt, men sikkert er blevet overbevist om, at det er en god model. Vi har knap 300 elever i ny mesterlære lige nu, og det har været rigtigt godt,” konkluderer Birgit Thorup.

Hun kender i dag til adskillige eksempler på elever, som sandsynligvis ikke havde fået en erhvervsuddannelse, hvis det ikke var for ny mesterlære.

“Vi har Majbritt, som var dødtræt af at gå i skole, da hun var færdig med at gå på hg første år. Det er meget typisk for vores område, at de falder fra i overgangen fra første til andet år. Hun fik en butikspads, hvor hun kom igennem, og det, der især tiltalte Majbritt, var, at hun kun skulle gå i skole to dage om ugen,” fortæller Birgit Thorup.

Hun fremhæver samtidig også virksomhederne, som i mange tilfælde virkelig gør en indsats for, at eleverne skal trives og få noget ud af deres praktik.



“Vi ved, at nogle virksomheder siger, at den her unge skal have en chance, fordi der var nogen, der gav mig en chance. Det er utroligt spændende, fordi det er nogle personer, som gerne vil gøre noget for nogle andre. Det er noget andet end at snakke tilskud for at tage de unge,” siger Birgit Thorup.

Et eksempel på sådan en virksomhed er en mester fra butiksområdet, som indrettede et undervisningslokale i baglokalet til sin egen elev og derudover tog en anden elev i ny mesterlære med, så de kunne få en ordentlig undervisning.

“Så der er altså noget oplæring derude, som foregår på en anderledes måde. Derfor har vi også en del studenter (fra gymnasiet, redaktionen), som gerne vil i ny mesterlære. De vil gerne ud og lære noget i baglokalet og få undervisning på en anden måde.”

### **Malurt i bægeret**

Det er altså sikkert, at ny mesterlære virker og får eleverne igennem uddannelsessystemet. Men Birgit Thorup efterlyser viden om, hvilke virksomheder der er interesserede i modellen.

“Vi ved dog lidt om det. For at undersøge området nærmere har Uddannelsesnævnet fået en bevilling fra den centrale analyse- og prognosevirksomhed under Undervisningsministeriet. Resultaterne foreligger i marts 2010. De første data fra undersøgelsen viser imidlertid, at der er langt flere uddannelsesaftaler, der bliver ophævet blandt elever på ny mesterlære og praktikadgangsvejen, end der er for elever, som går skolevejen.” Birgit Thorup vurderer, at det er fordi, de menneskelige relationer er utroligt vigtige, når der er tale om ny mesterlære og praktikadgangsvejen.

“Når en elev og en virksomhed mødes, skal det jo klinge, for at det går godt. Så det er måske ikke så forbavsende, at der er flere aftaler, som bliver ophævet, fordi hvis man ikke kan med mester, så går det jo ikke,” siger Birgit Thorup.

Alligevel tvivler hun ikke på, at ny mesterlære får fat i en del af de unge, som ellers ville ende uden en uddannelse, og derfor bakker hun i dag hjertet op om ny mesterlære.



*Vi ved, at nogle virksomheder siger, at den her unge skal have en chance, fordi der var nogen, der gav mig en chance.*

## Jeg har den selvdisciplin, ny mesterlære kræver

Da 37-årige **Henriette Schøndorff Hansen** havde været uddannet kosmetolog og makeup-artist i 11 år, trængte hun til nye udfordringer.

“Så gik jeg ned til Bomholt Intercoiffure og spurgte, om vi kunne lave en aftale, om at jeg kunne komme i lære som frisør. Og de ville gerne have mig,” fortæller Henriette Schøndorff Hansen.

Hun valgte ny mesterlære, og det var der flere gode grunde til.

“Jeg har fire børn, blandt andet en på 17 år, og jeg ville synes, det var svært at skulle gå i skole på et grundforløb sammen med unge på alder med mine egne børn, som jo på alle mulige måder ville være et helt andet sted i livet, end jeg selv var,” husker hun.

Samtidig foretrak hun praktisk læring fra første dag i uddannelsen.

“Jeg er meget visuel og praktisk orienteret. Jeg vil gerne have fingrene i en klipning – så kan jeg forstå det. Når jeg er på skolen og sammenligner mig med de andre elever, som har en mere teoretisk uddannelse, kan jeg mærke, at jeg er praktisk meget stærk, hvor de er mere stærke teoretisk,” siger Henriette Schøndorff Hansen og peger på, at frisørfaget grundlæggende er et ret praktisk og kreativt fag.

Hun har været i gang i halvandet år nu og nyder at være en del af salonen med egne faste kunder og masser af spændende opgaver. Men det har også været hårdt.

“Det teoretiske har været svært, fordi dem på salonen har glemt meget af teorien. Jeg har købt en frisørbog, som jeg læser i på eget initiativ. Det kræver meget selvdisciplin, men det har jeg også. Måske mere end de 16-17-årige, der aldrig har været ude at arbejde. De kunne nok godt risikere at få sig et kæmpe chok på ny mesterlære. Hvis man ikke selv tager hånd om at få teorien med, risikerer man at miste meget,” mener Henriette Schøndorff Hansen.

Samtidig har det været svært at få det hele til at hænge sammen på en elevløn, når man sidder med hus og fire børn.

“Det er superhårdt. Men det er jo en investering i min fremtid,” siger hun.



“

*Jeg har fire børn, blandt andet en på 17 år, og jeg ville synes, det var svært at skulle gå i skole på et grundforløb sammen med unge på alder med mine egne børn.*

---

# Ny mesterlære fastholder dygtige ungarbejdere

## WORKSHOP 1

Metro Cash & Carry er en af de virksomheder, som har taget ny mesterlære til sig. Det sker især for at fastholde de dygtige unge, der starter som flaskedrenge eller opfyldere.

Mange butikker og varehuse oplever i disse år, at det er svært at tiltrække kvalificerede elever, der er interesserede i en karriere inden for butiksområdet. Derfor har man flere steder taget imod ny mesterlære som en hjælpende hånd, der løser problemet. En af de virksomheder, som har gode erfaringer med ny mesterlære, er Metro Cash & Carry, som er et engros-lager for virksomheder, hvor man sælger alt lige fra kød til dvd-afspillere.

“Vi valgte ny mesterlære, fordi vi havde nogle ungarbejdere, som vi egentlig godt kunne tænke os at knytte til Metro på fast tid, og der så vi ny mesterlære som en mulighed for det. Fordelen ved det er, at vi kender de her elever. Vi ved, hvad de står for, vi ved, hvad de kan, og vi ved, at de matcher den ånd, som vi har i vores varehuse,” siger Zenia Amsinck fra Metro Cash & Carry.

Virksomheden har både almindelige kontor- og salgs elever, som gennemgår det normale grundforløb og derudover en række elever i ny mesterlære.



Den sidste gruppe er en særlig udfordring, erkender Zenia Amsinck, og derfor gennemføres uddannelsen i et tæt samarbejde med skolerne.

“Vores ny mesterlæreelever er på ti ugers skoleophold i løbet af de første tre år og på otte ugers skoleophold på fjerdeåret. Der får de grundfagene. Det, vi selv fokuserer på, er servicede-



“  
Min holdning er,  
at jo hurtigere  
jeg lærer dem noget,  
jo hurtigere kan jeg  
bruge dem og tjene  
penge på dem.”

len. Det vil sige kundeservicedelen, salgsdelen og selve det at arbejde i et varehus. Altså, hvordan præsenterer jeg min vare, hvordan står jeg for sikkerheden. I de mere skolede fag, har vi så et samarbejde med skolerne, som er meget forskelligt fra varehus til varehus. Det kan eksempelvis være to dage i skole om ugen. Men vi kører primært det forløb, som skolen lægger op til,” forklarer Zenia Amsinck.

### **Kun få brodne kar**

Et af de spørgsmål, som optog mange af deltagerne i workshoppen, var, om eleverne i ny mesterlære risikerer at blive brugt som billig arbejdskraft af mestre, som ikke tager oplæringen alvorligt.

“Der findes naturligvis læremestre, der slet ikke skulle have haft elever og bruger dem til at feje eller skrabe plader. Min egen holdning er, at jo hurtigere jeg lærer dem noget, jo hurtigere kan jeg bruge dem og tjene penge på dem,” siger oldermænd i Københavns Bagerlaug Erik Elitsgaard.

Problemet er imidlertid til at overskue, mener Jenni Hilbo fra CPH WEST, som peger på, at skolernes pligt til at besøge eleverne ude på arbejdspladsen dæmper op for problemet.

“Vi har da brodne kar blandt mestrene, og så prøver vi at sno os uden om og få eleverne på grundforløb i stedet for, så de lærer det, de skal. Men de fleste mestre er utrolig gode til at sørge for, at eleverne får de ting, de skal have for at lære.”

### **Praktisk erfaring er lige så godt**

Én ting er, at eleverne i ny mesterlære gennemfører et uddannelsesforløb. Men det vigtigste er jo, at de klarer sig godt og dermed har mulighed for at få et job, når uddannelsen er færdig. Men det skal man slet ikke bekymre sig om, for det går faktisk ny mesterlæreleverne udmærket.

“De klarer sig lige så godt i specialefagsundervisningen i hovedforløbet (som elever der har gennemført grundforløbet, redaktionen). Man kan ikke se forskel, og de dumper ikke til fagprøven. Jeg var selv meget skeptisk, men lakmusprøven er, om de beholder eleverne i butikkerne, når de er færdige. Og det gør de,” siger Birgit Thorup.

Den opfattelse bekræfter Anaïs Alexandrovitsch, som har været elev i frisørsalonen Stuhr og nu er på hovedforløbet.

“Man føler faktisk ofte, at man er kommet i en klasse på for lavt niveau. Hvis man taler om håndværk som frisør, bager og lignende, så lærer man gennem hænderne. Jeg havde klippet og farvet og talt med kunder, før jeg kom på skole. Jeg føler, at jeg kan mere, ved ikke at have spildt et halvt år på skolen,” siger Anaïs Alexandrovitsch.



## Ny mesterlære gjorde mig mere effektiv



**Jacob Dam** er 23 år og startede som bagerlev i Eriks Bageri på Amager i august 2006. Hans valg af uddannelse var ganske naturligt for ham.

“Min far er bager, og jeg har hele tiden vidst, at jeg også skulle være bager,” fortæller han.

Efter folkeskolen tog han hhx og valgte så at blive elev med det samme i ny mesterlære. Det passede ham perfekt, fordi det betød, at han kunne springe grundforløbet over.

“Jeg kan ikke sige, om grundforløbet er godt eller skidt, for jeg har jo ikke prøvet det. Men jeg kan se en forskel på mig og så dem, der kommer ud i lære efter grundforløbet. Jeg er mere effektiv, og fra starten gik det hurtigt med, at jeg kunne lave mine egne ting,” siger Jacob.

Han føler, at han har en betydning for bageriet, fordi han har fået så meget praktisk oplæring.

“

*Jeg føler, at jeg er meget værd i virksomheden, fordi der ikke hele tiden er en, der er nødt til at kigge mig over skulderen.*

“Jeg føler, at jeg er meget værd i virksomheden, fordi der ikke hele tiden er en, der er nødt til at kigge mig over skulderen. Jeg kører selv, og det gør, at jeg har en faglig selvtillid, samtidig med at virksomheden får større nytte af mig, end hvis jeg skulle på skole hele tiden,” mener Jacob Dam.

Det eneste minus ved uddannelsen er, at den skole, han tager sine teoretiske forløb på, ikke er ret god til kommunikation med virksomhederne.

“Det er irriterende, for der er mange misforståelser, rykkede skoleforløb og den slags. Det passer dårligt sammen med, at man skal passe et job i en virksomhed,” forklarer han.

Når Jacob Dam bliver færdig som bager i begyndelsen af 2010, ligger fremtidsplanerne klar.

“Min far har et bageri på Bornholm, som jeg skal arbejde i og på sigt overtage. Jeg er vildt spændt på det,” siger Jacob Dam smilende.

---

# Håndværksmestrene er glade for ny mesterlære

PLENUMOPLÆG - Heike Hoffmann, Håndværksrådet

Der er meget ros og en smule ris, når Håndværksrådets medlemmer bliver spurgt om, hvordan de har oplevet deres erfaringer med ny mesterlære de seneste tre år. Skolerne skal være bedre til samarbejdet, lyder kritikken.

Håndværksrådet har lavet en medlemsundersøgelse, hvor man har spurgt medlemmerne, hvad de efter tre år med ny mesterlære synes om ordningen. Og generelt tegner der sig et meget positivt billede.

“Vi er rigtig, rigtig glade for ny mesterlære, og vi har mange organisationer og virksomheder, der bruger den meget aktivt. Ordningen er god til dem, der på forhånd har taget beslutningen om, hvad de vil. Og mestrene har rigtig mange positive erfaringer,” fortæller Heike Hoffmann, som er uddannelsespolitisk medarbejder i Håndværksrådet.

“650 medlemmer svarede i undersøgelsen på, hvordan de stiller sig til ny mesterlære i fremtiden. 18 procent ønsker ikke at bruge den, 30 procent vil gerne bruge den, og 40 procent overvejer positivt at bruge den. Det er nogle positive tal,” mener Heike Hoffmann.

Medlemsundersøgelsen viser, at 200 virksomheder har konkrete erfaringer med ordningen, og tilbagemeldingerne har været overvejende positive.

## Godt med praktisk oplæring

Mestrene er glade for, at eleverne får så meget praktisk oplæring og er i virksomheden fra første dag i stedet for at starte på skole. På den måde får mester og elev mulighed for at føle hinanden på tænderne, i stedet for at man går og venter på en elev, man egentlig ikke ved, hvordan er.

“Desværre er vores medlemmer også glade for, at de unge kan springe grundforløbet over med ny mesterlære. Det er fordi, mestrene er meget utilfredse med grundforløbet,” siger Heike Hoffmann, som dog synes, det er ærgerligt, at mestrene helst helt vil slippe for, at deres elever går på skole.

“Det, der går galt, er samarbejdet med skolerne. Nogle skoler er supergode til det, men der er stadig en del skoler og fagområder, hvor det ikke fungerer godt nok. Det er lidt ærgerligt, for i sidste ende går det ud over de unge,” mener hun.



“

*Vi er rigtig, rigtig glade for ny mesterlære, og vi har mange organisationer og virksomheder, der bruger den meget aktivt.*

### **Ny mesterlære er for alle**

“Vores undersøgelse viser dog også, at ny mesterlære har en del børnesygdomme,” fortæller Heike Hoffmann.

For selv om de unge springer grundforløbet over i ny mesterlære, er mestrene ude i virksomhederne stadig ikke tilfredse med det samarbejde, de har med skolerne. De oplever, at skolerne er ufleksible, og at de ikke tager arbejdspladsernes virkelighed alvorligt.

“Hvis vi skal gribe ind i den kritik, må vi sige, at skolerne i højere grad skal være med- og ikke modspillere. Her handler det langt hen ad vejen om, at mestrene gerne vil have en mulighed

for at planlægge de unges forløb. Det kniber det nogle steder lidt med nu,” siger Heike Hoffmann.

På trods af kritikken mener Håndværksrådet, at ordningen er kommet godt i gang, og at den fungerer.

“Hvis man skal sige noget om vores ønsker til fremtiden, så vil vi – ud over et bedre samarbejde med skolerne – gerne have fokus på, at ny mesterlære er for alle. Ikke kun for de svage unge, men for alle dem, der gerne vil ud på en arbejdsplads fra første dag,” siger Heike Hoffmann.

## Der er plads til os alle sammen i ny mesterlære

Erhvervsskolernes Elevorganisation er glad for, at ny mesterlære er en af de mange indgange til erhvervsuddannelserne. Men der er plads til forbedringer.

Det kræver lidt mere selvdisciplin af de unge, der vælger ny mesterlære som deres indgang til en erhvervsuddannelse. Men til gengæld er den praktiske indgang en kæmpe fordel for mange, for det er jo det praktiske, de unge skal leve af. Det mener **Jannis Dimitrios Tsatsaris** fra Erhvervsskolernes Elevorganisation, der har taget imod ny mesterlære med kyshånd.

“Vi er jo ikke dumme, men mange af os er røre-gøre-børn, og vi får langt mere ud af en praktisk uddannelse end af at sidde og terpe på skolen. Det kan godt være, man mangler noget af det teoretiske, men det kan man altid læse op på. Det vigtigste er, at mange af os, der ikke havde klaret at gennemføre en uddannelse med start på en skolebænk, nu får blod på tanden og får gjort vores uddannelse færdig,” siger Jannis Dimitrios Tsatsaris.

### Tag ansvar for dig selv

Han er selv i lære som kok og må indrømme, at han hellere ville have gået i ny mesterlære i stedet for at starte på skolebænken, som han gjorde.

“Jeg er fjerde generation af kokke i familien, så jeg havde en meget klar idé om, hvad jeg ville. Jeg havde ikke brug for at skulle rundt til de forskellige erhvervsuddannelser i grundforløbet. Der havde

tiden været brugt bedre ude på en arbejdsplads,” fortæller Jannis Dimitrios Tsatsaris.

Han oplever dog, at eleverne på ny mesterlæreordningen i langt højere grad skal have selvdisciplin for at klare uddannelsen.

“Men det får folk automatisk hen ad vejen, for hvis du ikke selv tager ansvar for din uddannelse, så gider mester ikke at have dig. Alle kan lære det, og derfor er der også plads til os alle sammen på ny mesterlære,” siger Jannis Dimitrios Tsatsaris.

### Mere information om mulighederne

Generelt mener Erhvervsskolernes Elevorganisation, at det er godt med de mange forskellige indgange til erhvervsuddannelserne.

“Men der mangler noget information og vejledning om de forskellige muligheder. Hvis man går ud på de forskellige skoler, oplever man ofte, at hverken elever eller vejledere egentlig aner, hvad for eksempel ny mesterlære går ud på, og hvilke fordele den retning kan have for nogle af os. Derfor tror jeg, at en del unge starter på en forkert indgang og af den grund falder fra,” siger han.



“

*Jeg savner nogle gange noget mere struktur, både i selve uddannelsen og i det forløb, der kommer forud for, at den unge vælger sin uddannelse og sin indgang. Der er det skolerne, der bør være de styrende.*

---

## Egu gør en lang vej kortere

**PLENUMOPLÆG - Jane Vibeke Bentzen, Egu-koordinator og uddannelsesvejleder, UU Sjælland Syd**

I Næstved har man gode erfaringer med et samarbejde mellem egu og SOSU-skolen, hvilket har resulteret i, at et antal unge, som ellers havde opgivet at få en uddannelse, i dag har gennemført en SOSU-uddannelse og er i job.

Mie er meget ordblind og har derfor haft det svært i hele sin skolegang. Hun har gået et par år på ordblindeefterskoler og var en overgang på produktions-skole, som hun droppede ud fra. Derefter fandt hun ud af, at hun vil arbejde med børn, men havde absolut ikke lyst til at påbegynde en boglig uddannelse, fordi hun havde lidt nederlag nok i forbindelse med skolegang. I stedet begyndte hun på et egu-forløb i en vuggestue, hvor det viste sig, at hun var rigtig god. Derefter fik hun intensiv danskundervisning og endte med at klare sig rigtig flot igennem SOSU-forløbet.

Eksemplet om Mie blev fremlagt af Jane Vibeke Bentzen, Egu-koordinator og uddannelsesvejleder på UU Sjælland Syd, som illustration af, hvad det er, samarbejdet mellem SOSU-uddannelsen og egu kan, og hvilke unge der har udbytte af det.

“I Uddannelsesvejledningen møder vi en del unge mennesker, som gerne vil have noget med mennesker at gøre. Men det kan umiddelbart se ud som en meget lang og besværlig vej at få en pædagogisk assistentuddannelse eller SOSU-hjælperuddannelse. Det er her,





*De unge har gennemført en uddannelse, som har udviklet dem, og som forhåbentligt på den lange bane udløser et job og giver dem en respektfuld plads i samfundet.*

det gode samarbejde mellem SOSU-skolen og praktikværterne inden for børne- og omsorgsområdet kommer i spil,” forklarer Jane Vibeke Bentzen.

### **En blød start**

Tanken er, at de unge begynder i et praktikforløb i eksempelvis en børnehave eller inden for plejeområdet, hvor de på en blød måde bliver indført i arbejdet og får smag for det. Det sker i et tæt samarbejde med praktikstederne og SOSU-skolen. Samtidig følger de et eller to fag på Videnscenter for Specialpædagogik. Derefter er målet, at den unge begynder på SOSU-grundforløbet sidst i et egu-forløb.

“De fleste af vores egu-elever har afbrudte uddannelsesforløb bag sig, fordi det boglige har været for vanskeligt. Derfor er denne forberedelse til et SOSU-grundforløb vigtig,” siger Jane Vibeke Bentzen.

### **Grundigt forberedt forløb**

Før man kommer til SOSU-grundforløbet, skal det sikres, at det bliver sammensat på en måde, så det hænger sammen for den unge og også er fagligt i orden. Det vil sige, at egu-eleven, egu-vejlederen og SOSU-vejlederen sætter sig sammen for at finde ud af, om der skal sættes ind med specialpædagogisk støtte eller lignende. Derudover bliver der indkaldt til et gruppeoptagelsesmøde på SOSU-skolen, hvor der bliver orienteret om grundforløbet.

“Det har meget stor betydning for egu-elever, at de har mødt de andre elever og konstateret, at de ligner dem selv, og at de ikke falder udenfor. I det hele taget har de indledende samtaler en

stor betydning, fordi egu-eleverne føler sig trygge ved, hvad der skal arbejdes med, og de føler sig velkomne,” forklarer Jane Vibeke Bentzen.

Et vigtigt element i arbejdet med at holde eleverne til ilden er, at der undervejs i hele forløbet er et tæt samarbejde mellem kontaktlæreren og SOSU-vejlederen.

“Egu-eleven fastholdes, også selv om det gør ondt,” fastslår Jane Vibeke Bentzen.

### **Gode input fra egu-elever**

Hun sender samtidig en stor ros af sted til praktikstederne, som gør en stor indsats for at lære egu-eleverne, hvad det rent praktisk vil sige at arbejde med børn og ældre.

“Som en af praktikværterne udtaler, så er der mange spændende udfordringer, god hjælp i hverdagen og gode input fra eleverne. Følelsen af at gøre en forskel og se eleven udvikle sig personligt og fagligt. Men der er også nogle udfordringer såsom elevens mestring af hverdagsliv, og visse opgaver udføres ikke altid rationelt. Men sjovt er det at have med egu-elever at gøre,” refererer Jane Vibeke Bentzen.

Hun understreger dog, at en pædagogisk assistentuddannelse ikke altid er ensbetydende med, at den unge går direkte ud til et job.

“Men de unge har gennemført en uddannelse, som har udviklet dem, og som forhåbentligt på den lange bane udløser et job og giver dem en respektfuld plads i samfundet,” mener Jane Vibeke Bentzen.

---

# Sæt skub i egu

## WORKSHOP 6

Erhvervsgrunduddannelsen er som skabt til unge, der har svært ved at komme i gang med uddannelse og job. Men kendskabet til ordningen skal udbredes.

Kommunerne har forpligtet sig til at tilbyde alle unge under 30 år en erhvervsgrunduddannelse (egu), hvis de ikke allerede har gennemført en ungdomsuddannelse eller er i gang med en sådan. Alligevel går det alt for langsomt med at få unge ind på egu'en, hvilket især skyldes, at kendskabet til ordningen ikke er godt nok ude i kommunerne, samt at den økonomiske krise får virksomhederne til at være tilbageholdende med at indgå virksomhedsaftaler.

### Der skal ske noget

Projektet "Sæt skub i egu" er opstået i et samarbejde mellem Undervisningsministeriet og KL (Kommunernes Landsforening). Der er afsat en pulje til at udbrede kendskabet til egu. Indtil videre har projektet resulteret i, at KL har iværksat 13 lokale egu-projekter, udarbejdet informationsmateriale til arbejdet med egu, publiceret en officiel egu-vejledning samt etableret faglige miljøer, hvor man diskuterer spørgsmål vedrørende egu.

### Motivation frem for alt

Men ser man bag om alle indgange, muligheder og systemer, er det grundlæggende vigtige at få motiveret de unge til at starte på – og færdiggøre – en uddannelse.

"Vejen til at blive uddannelsesparat er mangfoldig. For mig handler det at blive uddannelsesparat om at finde den motivation, der skal til for at tage en uddannelse," siger Lars Kunov og giver et eksempel:

"Jeg havde engang en medarbejder, der havde arbejdet på B&W. Han sagde, at de unge lærlinge meget hurtigt blev motiveret til at komme i skole, når de havde stået og frosset nede i dokken i nogle måneder. Og videreuddannelsesperspektivet blev også pludselig interessant, hvis man kunne se, at man resten af sit liv skulle stå i dokken og svejse."

Direktør **Lars Kunov**, Danske Erhvervsskoler, oplægsholder på konferencen





### **Skræddersyet forløb**

Fordelen ved et egu-forløb er, at det bliver skræddersyet til unge, der ikke kan komme i gang med en ungdomsuddannelse, og som ikke er i kontakt med arbejdsmarkedet. Uddannelsesforløbet er toårigt, og hovedvægten bliver lagt på praktisk frem for teoretisk læring. På den måde sætter egu-forløbet den unges interesser, mål og evner i højsædet, i stedet for at presse et færdigformet forløb ned over hovedet på de unge, der ikke passer ind i det. Målet med egu er, at de unge efter det toårige forløb er parate til at gå i gang med en ordinær erhvervsuddannelse eller til at tage et arbejde.

### **Erfaringer fra Næstved**

Sydsjælland er et af de steder i landet, hvor man har satset målrettet på egu-forløb. Det har resulteret i en række succes historier, som blev fremlagt af egu-koordinator Jane Bentzen og egu-vejleder Anni Kværndrup fra Næstved Kommune. De kunne berette om, hvordan det har krævet hårdt arbejde at udbrede kendskabet til ordningen – blandt andet i form af et stort antal virksomhedsbesøg, et utal af ture til uddannelsesmesser samt et intenst samarbejde med kommunens sagsbehandlere. Heldigvis kan de to ildsjæle i dag se tilbage på arbejdet og være tilfredse med, at det har båret frugt. Mere end 100 private og offentlige virksomheder i Næstved og omegn kender i dag til egu, og et pænt antal unge fra Næstved har gennemført – eller er i gang med at gennemføre – egu-forløb.



## Jeg vidste, hvad jeg ville



**Mario Barbulesco** er 21 år og begyndte i september 2009 som smedelærling hos Haldor Topsøe på ny mesterlæreordningen. Efter at have gået i gymnasiet var han træt af at sidde på skolebænken.

“Jeg havde været i praktik som smed hos Haldor Topsøe tidligere, og jeg kunne godt lide faget. Så jeg begyndte, selv om jeg ikke rigtigt var klar over, hvad ny mesterlære gik ud på,” fortæller Mario Barbulesco.

Det er han blevet klogere på siden, og nu er han virkelig glad for, at han valgte ny mesterlære som sin indgang til at blive smed.

“Man tager fat på tingene fra dag ét, og det kan jeg rigtig godt lide. Og fordi jeg var lidt træt af at gå i skole, er jeg glad for at have sprunget grundforløbet over. Jeg vidste, hvad jeg ville, og jeg er ikke sikker på, jeg havde holdt til et grundforløb, hvor jeg skulle rundt i alle mulige andre erhvervsuddannelser først.”

Han er også godt tilfreds med at blive behandlet som en rigtig medarbejder i stedet for “en, der bare kommer fra skolen en gang imellem”, siger han.

“Jeg får skam ikke lov til bare at sidde og læse avis. Jeg bliver sat i gang, og på den måde lærer jeg noget nyt hele tiden,” understreger Mario Barbulesco.

Han har ikke nogen klar forestilling om, hvor uddannelsen til smed skal føre ham hen i fremtiden.

“Til at starte med skal jeg bare være færdig,” smiler han.

“

*Jeg er ikke sikker på, jeg havde holdt til et grundforløb, hvor jeg skulle rundt i alle mulige andre erhvervsuddannelser først.*

---

# I øjenhøjde med unge med anden etnisk baggrund

## Workshop 3

Et forsøg med at tilbyde egu til unge med anden etnisk baggrund end dansk har udviklet sig til en kæmpesucces i Brøndby.

Brøndby Kommune har gennem længere tid haft svært ved at få unge med anden etnisk baggrund end dansk ind i kompetencegivende uddannelsesforløb. Nogle af disse unge hænger ud på gaden, hvor der er stor risiko for, at de bliver utilpassede og ender i kriminalitet. Derfor iværksatte Brøndby Produktionsskole et forsøg, der skulle få disse unge ind i egu-forløb, med det formål at de senere skal i gang med ordinære uddannelsesforløb. Målsætningen for forsøget var at igangsætte ti egu-forløb for unge med anden etnisk baggrund end dansk. I dag er der iværksat 14 forløb, og forsøget er ikke engang slut.

Succesen er et resultat af, at vejlederne i langt højere grad end tidligere har mødt de unge på deres egne præmisser. Det vil sige, at man har opsøgt dem på gaderne og andre steder, hvor de unge befinder sig, forklarede Sohail Arshad, som er opsøgende egu-vejleder på Brøndby Produktionsskole.

**Egu godt til kriminaliserede unge**  
Konklusionen på Brøndby-forsøget var blandt andet, at egu er en oplagt måde at komme i kontakt med kriminaliserede og udadreagerende unge. Det er for størstedelens vedkommende unge

mænd med ringe skolegang, men som i øvrigt ikke har indlæringsvanskeligheder. Egu-forløbenes fokus på praktisk læring passer perfekt til denne gruppe, som i udbredt grad har svært ved at sidde stille i et klasselokale.

Et fokusområde på workshoppen var, hvor langt vejledernes engagement skal strække sig i forhold til de unge – den såkaldt terapeutiske grænse.

Ifølge Sohail Arshad er det utrolig vigtigt, at de unge har mulighed for at komme i kontakt med vejlederne.

“Mange unge har i opstartsfasen brug for en professionel, som kan afdramatisere de krav, de unge bliver stillet overfor, og som samtidig er med til at systematisere kravene, så de ikke bliver for uoverskuelige for den unge,” forklarede Sohail Arshad.

**Bogligt svage bliver gode lærlinge**  
Workshoppen præsenterede også produktionsskolernes lærlingeuddannelser, som ifølge konsulent ved produktionsskolerne Axel Hoppe er et velfungerende tilbud til de unge, der har store sociale problemer og samtidig er bogligt svage. Det skyldes ikke mindst lærlingeuddannelsernes varie-



rende længde, og det styrkede praktiske læringsrum. Samtidig blev der lagt vægt på, at den treårige uddannelse skal styrkes, og at man skal være forsigtig med at fokusere for meget på uddannelsesperspektivet. Det er lige så vigtigt, at man tænker elevernes personlige udvikling og sociale relationer med i processen.

#### **Gør som Carl Lewis**

En af metoderne til dette er at få de unge til at støtte hinanden i deres udviklingsstræben. Det kan være noget så enkelt som – og for mange unge helt uvant – at de kommer til et undervisningsmiljø, hvor de ikke føler sig set ned på og mobbet. På produktionsskolernes lærlinguddannelser kan de være sammen med unge, der har de samme vanskeligheder som dem selv, hvilket er med til at indgyde

selvtillid. Ydermere kan det være nyttigt for de unge, som endnu ikke er kommet i gang, at være sammen med unge, der er kommet godt fra start i et uddannelsesforløb. I Brøndby kalder de det Carl Lewis-effekten, opkaldt efter det amerikanske atletikfænomen, som var kendt for at være langsomt ude af startblokkene, men som til gengæld overhalede alt og alle, når han først kom op i fart. At de fleste af de unge på produktionsskolerne kun var fire-fem år, da Carl Lewis stoppede karrieren, er i den sammenhæng ligegyldigt. Det vigtige er, at man er opmærksom på, at unges relationer og interaktion med andre unge også tit går langsomt i begyndelsen, men til gengæld slår hurtigt igennem, når der bliver skabt kontakt, hvorefter de er med til at drive hinanden frem.

---

# Produktionsskolerne er én brik i puslespillet

**PLENUMOPLÆG – Axel Hoppe, Produktionsskoleforeningen**

Når unge vælger produktionsskole, skal det ikke være et mål i sig selv. Det skal være et skridt på vejen til en kompetencegivende uddannelse.



*Jeg tror, vi har nedbrudt noget af det, man kalder institutionsblindheden. Vi er kommet til at kende hinanden på medarbejderniveau. Så kommer der til at ske noget.*

Produktionsskolerne er ikke et sted, man bare bliver placeret, hvis man er en såkaldt svag elev. I det hele taget bryder konsulent Axel Hoppe fra Produktionsskoleforeningen sig ikke om alle de ord, man sætter på produktionsskoleeleverne.

“Uafklarede, dårlig trivsel, faglige nederlag, manglende selvtillid og handikap både fysisk og psykisk. Så tænker vi, at vi må gøre noget særligt for dem, der kompenserer for deres besværligheder. Det, vi forsøger i produktionsskolen, er at ophæve de to modsætninger,” fortæller Axel Hoppe.

Han mener, at produktionsskolerne i stedet for at give specialbehandling, skaber en læringskultur, som passer til eleverne, hvilket har en del med praksis at gøre.

“Produktionsskolen er et praktisk læringsrum,” siger Axel Hoppe og henviser til den amerikanske antropolog Jean Lave, som engang besøgte en produktionsskole og efterfølgende beskrev den som en skole, der ikke er en skole.

“Vi kan fortsætte i den retning og sige, at det også er en virksomhed, der ikke

er en virksomhed. Vi prøver at ramme målgruppens behov for at have en praksis i tæt tilknytning til en lærer eller en mester.”

## **De unge skal videre**

Der er lige nu 7.000 unge, der er indskrevet på produktionsskoler landet over. Det må de kun være i et år, og det i sig selv gør, at skolerne ikke må blive et mål i sig selv for de unge. Men produktionsskolerne gør også meget for at få de unge videre.

“Jeg tror, at alle produktionsskoler virkelig lægger sig i selen for at kigge efter, hvad det er, de unge skal efter et endt produktionsskoleforløb, og der er faktisk ret mange muligheder efterhånden,” siger Axel Hoppe.

Han peger på, at produktionsskolerne de seneste år har opbygget gode samarbejdsrelationer til erhvervsskolerne. Kombinationsforløb, dele af grundforløb på produktionsskolen kombineret med egu og det nye lærlingeprojekt, som nu gøres permanent, er nogle af tiltagene.

Summa summarum er det overordnede mål for produktionsskolerne at styrke

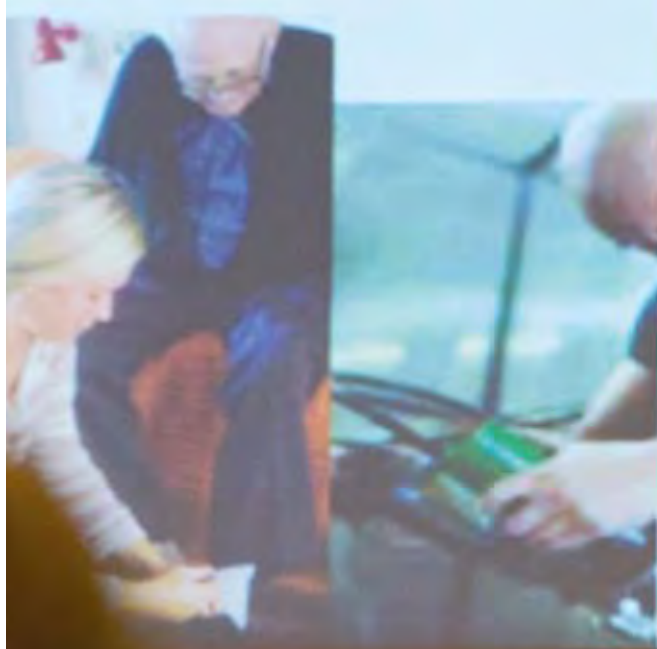
deltagernes mulighed for at komme i gang med en ungdomsuddannelse, mener Axel Hoppe.

“Vi skal styrke deres faglige, sociale og personlige udvikling. De har nogle andre forudsætninger end mange af dem, der er klar til at gå lige direkte ind i ungdomsuddannelsen. Nogle forudsætninger, der gør, at de unge faktisk vokser ved at komme ind i et praktisk læringsmiljø hos os,” forklarer han.

### **Planer for fremtiden**

Produktionsskolerne laver forløbsplaner for deres elever. De skal ikke forveksles med uddannelsesplaner, fortæller Axel Hoppe.

“Men det kan forløbsplanen gå over i på et tidspunkt, fordi vi hele tiden følger med i, hvor eleverne er henne i deres forløb. Desuden arbejder vi meget med værdsættelse og værdisætning og med, hvordan man kan vise, at produktionsskoleopholdet har givet de unge noget,” siger Axel Hoppe, som i øjeblikket faktisk arbejder med at udforme et produktionsskolebevis, som eleverne kan tage med videre i forhold til for eksempel kompetencevurderingstilbuddet på ungdomsuddannelserne. Nogle af de ting, som de seneste år har haft politisk bevågenhed, er for eksempel de meritgivende kombinationsforløb, hvor produktionsskolerne kan lave dele af et grundforløb. Ud af 79 produktionsskoler i landet arbejder de 55 med egu for kommunerne, og 25 har været med i forsøget Produktionsbaseret lærlingeuddannelse. Især det meritgivende kombinationsforløb har været en succes.



---

# Trindeling hjælper voksne til erhvervsuddannelse

## Workshop 5

Med 109 erhvervsuddannelser med i alt 326 trin eller specialer er der mange muligheder for trindeling. På Hotel- og Restaurantskolen har de blandt andet stor succes med GVU, hvor alle elever får en helt individuel uddannelsesplan.



For at få flere ufaglærte til at tage en erhvervsuddannelse, sker der hele tiden udvikling af mulighederne for at trindele uddannelserne. På Hotel- og Restaurantskolen har de gode erfaringer med de muligheder, grunduddannelsen for voksne, GVU, giver for trindeling.

“Hos os er GVU en kæmpesucces. Det er et virkelig godt tilbud til de voksne over 25 år. Vi har GVU’er alle steder på skolen, og de er lykkelige,” fortæller uddannelsesvejleder Ingrid Petersen fra Hotel- og Restaurantskolen. De har cirka 80 elever under GVU-ordningen. Hovedsageligt voksne uden nogen uddannelse overhovedet i bagagen.

“Det er simpelthen så fint at se voksne, som har gået i ufaglærte job i ti år, og så kommer de på skolen og får deres svendebrev. Det er bare så dejligt,” siger Ingrid Petersen.

De mange muligheder for at “hoppe ind” på forskellige trin i uddannelsen passer godt til den gruppe af elever, som går ind under GVU-kravene. Men

for at finde det rigtige trin, er skolen grundige med deres kompetencevurdering.

“Jeg har alle vores uddannelser med på én gang. De får alle individuelle teoretiske og praktiske øvelser, som skal vise, at de har den erfaring, de skal have. Så får de allesammen både brandkursus og førstehjælp, så de ikke pludselig kommer til at stå og mangle noget og gå i stå af den grund. Og til sidst laver vi en evaluering og en uddannelsesplan til hver enkelt,” forklarer hun.

### Individuelle uddannelsesplaner

På Hotel- og Restaurantskolen er en uddannelsesplan altid helt individuel, og til de øvelser, der kortlægger kompetencerne, gælder samme princip – eleverne får helt forskellige opgaver.

“En kok skal for eksempel udbene en poussin og farsere og stege den. Hvor en ernæringsassistent skal lave en forloren hare med brun sovs,” fortæller Ingrid Petersen.

Og samtidig er det ikke engang alle kokke, der får ens opgaver. For hvis det på papiret ser ud som om, eleven allerede har de kompetencer, så begynder eleven simpelthen på et højere trin i uddannelsen.

Ingrid Petersen tilføjer dog, at det ikke har været lige nemt hele tiden.

“I starten havde vi en til to i hver klasse, og det var meget svært. Men nu laver vi hele hold med individuelt lagte uddannelsesplaner, og det er meget lettere at håndtere.”

Hotel- og Restaurantskolens store succes med de individuelle trindelte indgange til uddannelserne vækker begejstring i Undervisningsministeriet.

“Det er jo en velsignelse at høre, at det rent faktisk virker nogle steder. Vi har jo vidst i ti år, hvor svært det kan være for skolerne at håndtere en så stor individualitet i uddannelsesplanerne. Derfor bliver jeg meget glad for at høre, at det lykkes,” siger fagkonsulent i Undervisningsministeriet, Elsebeth Petersen.

“

*Det er simpelthen så fint at se voksne, som har gået i ufaglærte job i ti år, og så kommer de på skolen og får deres svendebrev.*



---

# Unge skal kunne stå af og på uddannelser

## Workshop 5

Mange erhvervsuddannelser har i dag indført trin, så man kan stå af og på en erhvervsuddannelse. Målet er, at man i stedet for frafald ender med at få en arbejdskraft, der er løftet op på det det højest tænkelige niveau, siger Benny Wieland fra TEC.



Det kan være en stor mundfuld for mange unge at skulle tage en hel kompetencegivende uddannelse, og de risikerer at falde fra på halvvejen. Derfor er mange erhvervsuddannelser blevet delt i flere, som regel to, trin, som begge har en kompetenceprofil, der svarer til arbejdsmarkedet. De giver for eksempel den unge mulighed for at uddanne sig til lastbilchauffør og derpå holde pause og få et job, der svarer til den unges kompetencer. Når han eller hun så får lyst til og mod på at vende tilbage til uddannelsen, kan trin to være for eksempel kranfører eller tankbilchauffør. Og den unge får et uddannelsesbevis efter hvert trin.

“Det er ikke kun noget politisk for at få flere hænder i arbejde. Det er et udtryk for et menneskesyn om, at folk gerne vil have anerkendelse for det, de kan,” fastslår Benny Wieland.

Han understreger, at resultatet bliver, at arbejdskraften bliver af højere og højere kvalitet.

“De her mennesker ender jo med at få et helt svendebrev, så de kan imødekomme arbejdsmarkedets krav,” siger han.

### Fælles EU-point på vej

Et andet tiltag, som så vidt muligt skal holde de unge tilknyttet uddannelsessystemet, indtil de har en hel kompetencegivende uddannelse, er det nye pointsystem ECVET – det europæiske meritoverførselssystem til erhvervsuddannelserne. Benny Wieland fortæller, at formålet er i tråd med trindelingen. Her er det blot nogle konkrete og sammenlignelige point, der viser, hvor i uddannelsesforløbet den unge er.

“Hvis man så vil i gang igen, enten i sit eget land eller i udlandet, så kan man se, hvor langt man er nået, så man får overført sine kompetencer til det næste trin på uddannelsen.”

Pointordningen er under udvikling og skal både kvalificere de enkelte uddannelser og de unge gennem livslang læring uden grænser.



## Jeg tænker ikke over, at det er uddannelse



23-årige **Anaïs Sarah Alexandrovitsch** blev først uddannet tjener, så makeup-artist, og da hun for halvandet år siden gik og spekulerede på at tage en sidste uddannelse, henvendte hun sig til frisørsalon Stuhr for at høre om muligheden for en elevplads.

"Jeg kom til jobsamtale hos Elmer Stuhr, og der fik jeg at vide, at de kun tager elever ind på ny mesterlære. Det var jeg først lidt ked af, fordi jeg ellers kunne have fået meritoverført så mange fag fra mine andre uddannelser. Men ret hurtigt blev jeg glad for, at jeg hoppede grundforløbet over," fortæller Anaïs Sarah Alexandrovitsch.

Hun kender grundforløbet fra dengang, hun tog tjeneruddannelsen, og det syntes hun var rigtig hårdt.

“

*Jeg er stærkt ordblind, så jeg er glad for, at der ikke er så meget teori. Rigtig glad, faktisk.*

"Jeg er stærkt ordblind, så jeg er glad for, at der ikke er så meget teori. Rigtig glad, faktisk. Nu, hvor jeg ved, hvor dejligt det er at starte med at arbejde med faget fra første dag, er jeg ikke sikker på, at jeg havde kunnet holde til endnu en tur på skolebænken," siger Anaïs Sarah Alexandrovitsch.

Hun beskriver sig selv som et meget kreativt menneske, der altid har mange bolde i luften.

"Derfor var det også så fedt at blive kastet ud i det første dag. Alt var klar til, at jeg bare skulle arbejde og lære samtidigt. Og jeg tager det da også som et job. Jeg tænker ikke over, at det er en uddannelse," siger hun.

Anaïs Sarah Alexandrovitsch har ikke helt taget stilling til, hvad hun vil, når hun en dag også kan skrive frisør på visitkortet.

"Jeg synes hele tiden, jeg finder på nye uddannelser," siger hun og griner, "men forhåbentlig kan jeg få en stilling hos Stuhr. Det vil jeg rigtig gerne," fortæller hun.



---

# En god start – og måske på højskole

## Workshop 7

To ud af tre unge, som fuldfører et af UU Københavns startkurser, går direkte videre i en ungdomsuddannelse.

UU København afholder jævnligt såkaldte startkurser for unge, som har brug for hjælp til at blive sporet ind på, hvilken uddannelse de skal i gang med. Kurserne er især målrettet unge, som har det lidt svært med det boglige, men som til gengæld er gode til at arbejde med deres hænder. Ved at vægte disse kompetencer, samtidig med at man bringer noget teoretisk undervisning ind ad bagvejen, er det lykkedes UU København at skabe en succes, hvor en tredjedel af de unge på startkurserne går direkte videre til et grundforløb på en erhvervsskole, en tredjedel påbegynder en egu, og den sidste tredjedel får udarbejdet en handleplan, som nøje beskriver deres muligheder og de tilbud, som er relevante for netop dem.

### Samarbejde med højskole

Et af de tilbud, eleverne bliver stillet i udsigt, er, at de kan fortsætte i egu-forløb på Brande Højskole. Fordelen for egu er, at man kan anvende højskolen til at arrangere skoleophold, og som noget særligt, at Brande Højskole har fået lov til at sende eleverne i praktikophold. På højskolen bliver eleverne underkastet nogle regler, som er dem til hjælp i deres videre skoleforløb. Eksempelvis skal de acceptere, at stoffer og alkohol er bandlyst, og at de via formaliserede samtaler skal indgå



aftaler om, hvor meget de eksempelvis skal læse. Formålet med disse aftaler er at få eleverne til at formulere sætninger i stil med:

*Jeg vil hver dag, når jeg har læst, sige højt til mig selv – fedt, jeg fik læst.*

Det kan også handle om andre emner som eksempelvis motion, hvor eleverne skal formulere en sætning som:

*Jeg vil dyrke motion mindst to gange om ugen.*

Samtidig har Brande Højskole oprettet særlige tilbud til unge, som lider af ordblindhed eller har ADHD, og ved hjælp af disse tiltag, og en række andre tilsvarende redskaber, er opholdet på Brande Højskole med til, at den unge får styr på tilværelsen, bedre selvrespekt og mere selvtillid.

---

# Skoleudflugten endte i trainee-forløb

PLENUMOPLÆG - Bo Ulsøe, B. Rustfrit Stål A/S

Trainee-ordningen kan varmt befales, men der er for lidt kendskab til den, mener en direktør, som selv fik trainee'er ud af en skoleudflugt.

I Horsens ligger smedevirksomheden B. Rustfrit Stål A/S, som har 50 medarbejdere og fem lærlinge. Virksomhedens direktør Bo Ulsøe stod en dag og manglede nogle unge mennesker, og så fik han en idé. Han kontaktede den lokale folkeskole for at høre, om de ikke ville sende en klasse ud til hans virksomhed, så de kunne se, hvad han og hans medarbejdere på smedevirksomheden var for nogle. Skolen var lidt tvivlende, så i stedet tog Bo Ulsøe selv ud til skolen for at snakke med eleverne.

“

*Nogle af de lidt stille piger voksede noget, fordi de kunne sidde stille og svejse med rolig hånd og lave noget, der var pænere end det, drengene kunne lave.*

“Her vendte jeg den lidt på hovedet, og i stedet for, at jeg stod og fortalte, så spurgte jeg dem, hvad de kendte til den branche. Og det gennemgående var, at de ikke anede, hvad jeg gik og arbejdede med. De havde sådan nogle billeder i hovedet fra gamle dage, hvor alle rendte til porten ved fyraften og var helt beskidte og sådan,” fortæller Bo Ulsøe leende.

## En god start

Herefter fik Bo Ulsøe alligevel overtalt skolen til at lade klassen komme på besøg på hans smedevirksomhed, og det var lidt af en ahaoplevelse for eleverne, fortæller han.

“For det første havde vi jo lys i loftet, og det var da en god start. De var også forundrede over, at vi ligefrem havde et frokostrum og en kantine. Det var en kæmpe øjenåbner, både for eleverne og for læreren. De var blæst bagover – for at sige det på jysk,” siger Bo Ulsøe.

Han og hans svende havde arrangeret nogle forskellige opgaver for eleverne, så de kunne prøve at svejse lidt. Også det fik øjnene op hos nogle af eleverne.

“Nogle af de lidt stille piger voksede noget, fordi de kunne sidde stille og svejse med rolig hånd og lave noget, der var pænere end det, drengene kunne lave,” husker Bo Ulsøe.

## Manglende kendskab

“Der gik ikke andet end et par dage, så kom et par af drengene fra klassen cyklende ned til os, og så fik de fejejob og den slags tjanser. Men som arbejdsdrengene måtte de faktisk ikke rigtig lave noget hos os. Så vi satte dem i trainee-

forløb og gav dem nogle kurser, så de kunne begynde at betjene lidt maskiner,” siger Bo Ulsøe.

Trainee-ordningen er ifølge Bo Ulsøe alt for lidt udbredt, og det skyldes manglende kendskab til ordningen og til, hvor der faktisk er trainee-pladser at få.

“Skolerne og UU-vejlederne er ikke helt klar over, hvem der har praktikpladser, og hvem der kan tage lidt flere. Der skal være mere nærhed konkret mellem virksomheder og skoler,” siger han.

Han har selv sammen med erhvervsskolen i kommunen prøvet at lave en database, men han mener, der mangler nogle, der konkret tager rundt og finder ud af, hvem der har trainee-pladser.

“Det skal tages som en opfordring herfra,” understreger Bo Ulsøe.

### **Super unge mennesker**

Selv om nogle af de unge mennesker måske skal gå lidt længere tid sammen med en svend end andre, er trainee-ordningen bestemt noget, Bo Ulsøe har taget til sig.

“Vi har fået nogle super unge mennesker, der går op ad en svend og lærer. De forstår, at vi møder klokken syv om morgenen, og at det, vi laver, faktisk er noget, der skal sælges. Og så begynder de for eksempel at få forståelse for, at den matematik, de har lært, faktisk kan bruges til noget,” forklarer han.



---

# Virksomheder har mod på nye uddannelsesformer

## Workshop 2

Mange virksomheder er i dag parate til at indgå i nye samarbejder med uddannelsesinstitutionerne for at fastholde dygtige medarbejdere eller tiltrække nye elever.

“

*I det hele taget kan man komme langt, når viljen til at tage en tørn og gøre en indsats er til stede hos både elev og virksomhed.*

Nye ordninger og uddannelsesformer har de senere år åbnet for helt nye muligheder for, at virksomhederne kan få fat i elever eller videreudannede medarbejdere, som allerede er tilknyttet virksomheden. Det har man eksempelvis erfaret i virksomheden Haldor Topsøe A/S, hvor man blandt andet beskæftiger sig med at fremstille kemiske produkter og miljørigtige energiprocesser. Ifølge virksomhedens HR-konsulent, Charlotte Daugaard Kluge, har Haldor Topsøe de senere år tilbudt uddannelsesaftaler eller kurser til medarbejdere i eksempelvis operatørjob, som har flair for det område. Derudover har Haldor Topsøe A/S inviteret til, og selv deltaget i, arrangementer for folkeskoler og gymnasier med det formål at få unge til at indgå alternative uddannelsesforløb.

### **Fra ufaglært til elev**

En af dem, der har nydt godt af disse initiativer, er Mario Barbulesco, som tidligere har forsøgt sig som procesoperatørelev. Han fandt dog hurtigt ud af, at uddannelsen ikke hang sammen for ham læringsmæssigt, fordi der var for meget teori og alt for lidt praktik. Løsningen på problemet fandt han

sammen med Charlotte Daugaard Kluge, som foreslog ham, at han skulle forsøge sig med ny mesterlære. Det gav nyt mod på uddannelsen som procesoperatør, og i dag fortæller Mario Barbulesco med glæde i stemmen om, hvordan han i dag arbejder sammen med svendene, og på den måde får lov til at afprøve mange forskellige arbejdsfunktioner.

“I det hele taget kan man komme langt, når viljen til at tage en tørn og gøre en indsats er til stede hos både elev og virksomhed,” siger Mario Barbulesco.

### **Nye veje giver nyt mod**

En anden adgangsvej er trainee/forpraktik, som man har gode erfaringer med hos Dansk Metal og DS Håndværk & Industri, der var repræsenteret af henholdsvis Gert Svendsen og Finn Kyed. De forklarede, at trainee-forløb er et tilbud til unge op til 18 år. Typisk er det dog unge mellem 15 og 17 år, som vælger trainee/forpraktik. I løbet af de første tre år, ordningen har fungeret, er der indgået 144 trainee-aftaler. Da ordningen havde kørt i to år, spurgte man de unge, hvad de synes om den.

Resultatet var overvældende positivt: 81 procent var glade for ordningen, og 47 procent af de unge i trainee-forløb fik efterfølgende en uddannelsesaftale inden for erhvervet.

### **Behov for mere oplysning**

Flere af deltagerne i workshoppen understregede, at der er behov for mere vejledning i de praktiske adgangsveje. Samtidig efterlyste eksempelvis Bo Ulsøe fra B. Rustfrit Stål A/S et bedre samarbejde med UU-vejlederne. Han ønsker for eksempel, at UU-vejlederne i højere grad henviser unge til virksomhederne, så de kan komme i gang med trainee-forløb.

“Et traineeforløb er jo netop en god mulighed for at vise mulighederne for uddannelse efterfølgende. Det er jo en forpraktik, der giver indsigt,” sagde Bo Ulsøe.

Et særskilt problem var ifølge nogle af deltagerne, at unge med anden etnisk baggrund end dansk ved alt for lidt om mulighederne inden for erhvervsuddannelsesområdet, og der var bred enighed om, at der skal sættes ind på dette område. Det kan blandt andet ske ved at invitere de unge og deres forældre på besøg i virksomhederne for at vise dem de muligheder, der er for at finde en adgangsvej, som passer dem.



---

# Individuelle erhvervsuddannelser er i vækst

**PLENUMOPLÆG - Michael Jensen, CPH WEST og Ulla Søe, Matas A/S**

En af vejene til at få flere unge i uddannelse hedder individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelse. De dækker både behov hos skoler og hos virksomheder, hvis samarbejdet er tæt nok. Matas Beauty Expert er et eksempel på, hvordan samarbejdet kan lykkes.





Da uddannelseskonsulent Ulla Søe fra Matas på et tidspunkt kiggede på butikskædens salgstal, kunne hun se, at Matas havde brug for udvikling af personalet.

“Vi oplevede et ændret behov ude i butikkerne. Vi fandt ud af, at beauty-produkterne, dem solgte vi hammermeget af. Faktisk er 70 procent af vores salg beauty. Så vi havde brug for nogle nye profiler, som kunne håndtere det med salg på en helt anden måde,” fortæller Ulla Søe.

Matas ville gerne fastholde nogle af de personer, de i forvejen havde ansat som ufaglærte. Ulla Søe satte sig til at lave en profil af den type medarbejder, Matas manglede, og i samarbejde med CPH WEST blev der så sammenstykket en uddannelse, der kunne dække alle behovene.

“Vi anede ikke, hvilke muligheder det her gav. Så det har været en kæmpe øjenåbner og en meget spændende proces. Jeg har følt det lidt som, at hvad du ønsker, det kan du få. Jeg har oplevet en kæmpe smidighed fra skolens side,” roser Ulla Søe.

### **Flere unge i uddannelse**

På CPH WEST er Matas Beauty Expert ikke den første nye uddannelse, som er blevet til i samarbejde med en virksomhed for at dække et område, der ellers ikke var uddannelsesdækket.

“Målet for skolen med at lave den her type uddannelse er selvfølgelig, at der skal være flere unge, der gennemfører en uddannelse. For virksomhederne, der går ind i samarbejdet, er målet, at de gerne vil rekruttere unge med de rette kompetencer, eller det kan være nye behov eller

nye strategier. Så for at vi som skoler skal kunne ramme plet med de her nye tiltag, kræver det et meget tæt samarbejde med og et stort kendskab til virksomhederne,” fortæller uddannelseschef på CPH WEST, Michael Jensen.

Da Ulla Søe præsenterede den profil, hun manglede, var det Michael Jensen, der hjalp med at stykke en uddannelse sammen af flere allerede eksisterende uddannelser, så den passede præcist til Matas' behov.

### **Volumen skal nok vokse**

Det var ikke kun Ulla Søe, der lærte noget af processen.

“Jeg vil sige, det ændrede også min opfattelse af verden,” siger Michael Jensen i en munter tone.

“Jeg havde aldrig troet, at jeg skulle beskæftige mig med, om man skal bruge et fag, der hedder avanceret negleteknologi, eller om man skal bruge et fag, der hedder manicure. Men vi havde et meget tæt samarbejde med virksomheden, hvilket er nødvendigt, hvis vi skal have virksomheder til at være med til det her,” forklarer Michael Jensen.

De individuelt tilrettelagte erhvervsuddannelser fylder ikke så meget i forhold til det samlede antal erhvervsuddannelser, men det vil ændre sig, mener Michael Jensen.

“De individuelle erhvervsuddannelser har en hel masse muligheder. Og nej, volumen er ikke så stor lige nu, men jeg tror, at den kan gå hen og blive det,” siger han.

“

*Det har været en kæmpe øjenåbner og en meget spændende proces. Jeg har følt det lidt som, at hvad du ønsker, det kan du få. Jeg har oplevet en kæmpe smidighed fra skolens side.*

---

# Nye muligheder med individuel EUD

## Workshop 4

Med de individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelser er der åbnet for helt nye muligheder for, at virksomhederne målrettet kan sikre sig medarbejdere med de rette kompetencer.



Selv om de individuelt tilrettelagte erhvervsuddannelser udgør en forsvindende lille del af det samlede antal uddannelsesaftaler, opfylder de en vigtig funktion for en række virksomheder. Det gælder eksempelvis flere af landets byggemarkeder, som de senere år har oplevet store problemer med at rekruttere medarbejdere fra det merkantile område. Derfor samarbejdede byggemarkederne med erhvervsuddannelserne om at tilrettelægge en række individuelle forløb, som har resulteret i medarbejdere, som både har salgsmæssig erfaring og håndværksmæssig kunnen. Det skyldes, at det ved hjælp af individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelse er muligt at kombinere flere forskellige brancheområder, således at man gør eleverne til specialister inden for et meget specifikt område.

Et andet eksempel på en individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelse kommer fra butikskæden Matas, som sammen med CPH West oprettede uddannelsen Matas Beauty Expert (læs mere om dette i artiklen "Individuelle erhvervsuddannelser er i vækst").

### Ordning kræver ekstra arbejde

Det kræver dog noget knofedt at komme i gang med at tilrettelægge individuelle erhvervsuddannelser, påpeger Michael Jensen fra CPH West, som har været med til at tilrettelægge uddannelsesforløbet sammen med Matas.

Det drejer sig især om, at der skal udføres en hel del ekstra papirarbejde for at strikke den rette uddannelse sammen, og at der skal være en langt tættere kontakt mellem virksomhed og skole, end på normale forløb. Michael Jensen understreger samtidig, at det kan være økonomisk problematisk at tilrettelægge individuelle erhvervsuddannelsesforløb, som er rettet mod en enkelt eller ganske få elever, selv om skolerne modtager højere takst for elever på individuelle forløb. Derfor vil det i de fleste tilfælde være den bedste løsning at oprette holdbaserede forløb, mener han.



Chauffør

Struktør

Glarmester

Receptionist

Tjener

GF

GF

GF

VVS

GF

Vindmølletekniker

Elektriker

Mønter

Tarmreenser

Kosmetiker

Handel

Agenter og  
Konditorer

Ill-  
ter

tør

nings-  
ler

es  
se

Stalmer  
baker

ist

led

SW

SW

SW

SW

SW

SW

SW

SW

SW



---

# Vi skal samarbejde på tværs

**PLENUMOPLÆG - Erik Nielsen, Formand, KL's arbejdsmarkedsudvalg**

Erik Nielsen fra KL slår fast, at det er nødvendigt at samarbejde for at bremse stigningen i ungdomsarbejdsløsheden.

Antallet af unge på dagpenge og kontanthjælp har de seneste par år været stigende. Hvis den udvikling skal vendes, skal alle arbejde i flok for at få de unge ind i uddannelsessystemet, mener Erik Nielsen, som er formand for KL's Arbejdsmarkedsudvalg.

“Det koster mange penge, at unge i vores samfund ikke får en ungdomsuddannelse. Blandt de unge uden uddannelse er flere arbejdsløse og langt flere uden for arbejdsmarkedet end blandt unge med uddannelse,” siger han.

Ifølge Erik Nielsen har ni ud af ti unge kontanthjælpsmodtagere ingen kompetencegivende uddannelse, hvilket er noget nær en katastrofe. Både for dem selv og for samfundet. Derfor bakker han varmt op om den praktiske vej til en uddannelse, som egu, ny mesterlære og praktikadgangsvejen er udtryk for.

## **Anerkend de unges faglighed**

“Vi ser, at langt de fleste unge gerne vil have en uddannelse, og at der er mange flere end for få år siden, der vil ind på en uddannelse. Men frafaldet er for stort, og det skyldes ofte, at eleverne skal læse flere bøger, end de havde forventet. Derfor vil jeg som kommunal arbejdsgiver gerne slå et slag for den praktiske adgangsvej,” siger Erik Nielsen.

Han holder fast i, at Kommunernes Landsforening bakker fuldt op om 95-procent-målsætningen og målsætningen om, at 50 procent af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse. Men han lægger vægt på vigtigheden af at finde den rette balance mellem praktisk og boglig læring.

“Det handler om at få fat i de unge med ufaglært arbejde eller fritidsjob og lokke dem med på en uddannelsesplan. Det skal gøres i samarbejde mellem den unge, virksomheden og kommunen. Den idé kan videreudvikles, så det bliver muligt at tage en faglig uddannelse helt fleksibelt i en kombination med fritidsjob eller ufaglært arbejde,” mener Erik Nielsen. Han mener, at målet skal være at anerkende de praktiske kvalifikationer, som de unge får gennem et fritidsjob eller ufaglært arbejde, og at give flere muligheder til de unge, der er skoletrætte.

“Derfor er jeg glad for at se det engagement, som fremmødet til denne konference er udtryk for. Hvis flere unge skal have en uddannelse, så er vi nødt til at stå sammen. Det gælder alle de parter, som er repræsenteret på konferencen,” slutter Erik Nielsen.



“*Det handler om at få fat i de unge med ufaglært arbejde eller fritidsjob og lokke dem med på en uddannelsesplan.*”



---

# Del 3

## Læs mere

En kommenteret oversigt over aktuelle, relevante projekter, publikationer og artikler.

---

**Andersen, Ole Dibbern** (redaktion)

*Individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelse – erfaringer fra to forsøgs- og udviklingsprojekter*  
Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, 2008  
[www.delud.dk/dk/publikationer/individ/index.html](http://www.delud.dk/dk/publikationer/individ/index.html)

Publikationen samler op på to forsøgs- og udviklingsprojekter, der har haft fokus på at beskrive konkrete muligheder for erhvervsskolernes anvendelse af lovgivningen om individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelse.

Lovgivningen giver mulighed for at skræddersy erhvervsuddannelsesforløb på tværs af uddannelsesområder og kan tilpasses den enkelte deltagers forudsætninger, læringstempo og mål-

sætninger meget detaljeret. Således rummer den også mulighed for, at praktisk orienterede unge kan sammensætte et forløb, der giver dem mulighed for at gennemføre erhvervsuddannelse med en særlig vinkling.

I publikationen skitseres, hvordan sådanne forløb kan udfoldes, og det drøftes, hvordan erhvervsskolerne kan tage hul på opgaven.



---

**Bertelsen, John**

*Uddannelse til de svageste borgere*  
Videnscenter for specialpædagogik, 2009  
[net.naestved.dk/ViSP/Vidensenhed/Funktionsuddannelse.aspx](http://net.naestved.dk/ViSP/Vidensenhed/Funktionsuddannelse.aspx)

Artiklen fokuserer på uddannelse af de svageste borgere – uddannelse til mennesker, der, hvis de overhovedet har gjort forsøget, ikke har haft succes i hverken skole eller uddannelse. Artiklen sætter fokus på uddannelse og arbejde (mest det første) og forsøger at give et

rids af et uddannelsesprogram for, til og af mennesker med vanskeligheder.

Den Sociale Virksomhed Saxenhøj – Skovridergården i Guldborgsund kommune har taget initiativet og udviklet det program, der er erfarings-

grundlaget for artiklens refleksioner. Udviklingsarbejdet er foregået i samarbejde med Videnscenter for Specialpædagogik, ViSP, der er hjemmehørende i Næstved kommune.

---

**Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene**

Til forsvar for en uren pædagogik

Nordisk Pedagogik, Vol. 28, side 303-314, Oslo, 2008

I artiklen anvendes termen “uren pædagogik” som betegnelsen for en pædagogisk tilgang, hvor læring ikke kun ses som noget mentalt, men mere som praktisk tilegnelse af færdig-

heder. Denne “håndværkspædagogik” står i modsætning til den “rene pædagogik”, som er den mest anvendte i skolesystemet, men som forhindrer mange i at lære, fordi læringen bliver

for abstrakt. Man lærer ved at gøre tingene, og det er pointen, nemlig at de unge tilegner sig de nødvendige færdigheder ved at deltage i den arbejdsmæssige praksis inden for deres fag.

---

**Bottrup, Pernille** med flere

Fra transfer til transformativ læring

RUC og VIA University College, 2008

[www.cumula.dk/data/images/00017\\_transformativ\\_laering.pdf](http://www.cumula.dk/data/images/00017_transformativ_laering.pdf)

Hæftet illustrerer gennem cases, hvordan både lærere, konsulenter og ledere dagligt står over for en række udfordringer, når det handler om praksisnær kompetenceudvikling. Mange udfordringer har karakter af dilemmaer, som ikke har en rigtig løsning. Skal man som lærer både være konsulent og underviser? Kan man som lærer

både deltage engageret i det tværfaglige samarbejde og være tro mod sin egen afdeling og faglighed? Er man som konsulent primært sælger eller rådgiver? Hvordan skal man som leder balancere mellem kursusleverance og strategisk kompetenceudvikling? Publikationen anviser ikke de rette værktøjer, men åbner for at arbejde

med modsætninger og usikkerheder på såvel det individuelle som det organisatoriske plan.

Til forståelse heraf gives en introduktion til de centrale begreber: *transformativ læring* og *organisatorisk transformation*.

---

**Daugaard, Sebastian Møller** med flere

Unge frafald på erhvervsskolerne. Hvad gør de “gode” skoler?

AKF, Anvendt KommunalForskning, 2009

[www.akf.dk/udgivelser/2009/pdf/unges\\_frafald\\_erhvervsskolerne.pdf/](http://www.akf.dk/udgivelser/2009/pdf/unges_frafald_erhvervsskolerne.pdf/)

Anvendt KommunalForskning (AKF) har undersøgt erhvervsskolernes indsats for gennem samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), kommunerne og andre centrale aktører at mindske antallet af unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse.

Undersøgelsen viser, at en række tiltag skal i spil: vejledning, styrket samarbejde for eksempel i form af ungeteam, praksisnær pædagogik, netværksdannelse og støtte til den enkelte elev. Den generelle konklusion er, at skoler, der har en strategi i forhold til frafald og anvender flere forskellige værktøjer til at begrænse frafaldet, har større succes med at fastholde eleverne.





---

### **Elmholt, Claus & Madsen, Sarah Senger**

*“De utidssvarende unge” – devaluering af produktionsbaseret lærlingeuddannelse*

Produktionsskoleforeningen, 2009

[www.k-p-s.dk/learlingeprojekt\\_devaluering.htm](http://www.k-p-s.dk/learlingeprojekt_devaluering.htm)

Produktionsbaseret lærlingeuddannelse er et forsøg, hvor 30 unge, der efter visitation på produktions- og erhvervsskole ikke skønnedes at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse på ordinære vilkår, blev optaget på produktionsbaserede lærlingeuddannelser på fem produktionsskoler.

Devalueringen gør det klart, at den produktionsbaserede lærlingeuddan-

nelse, med visse variationer uddannelsesstederne imellem, formår at skabe en pædagogisk form, som rummer inklusionsmuligheder for en gruppe unge, som næppe vil kunne gennemføre en kompetencegivende erhvervsuddannelse i det ordinære uddannelsessystem.

Undersøgelsen viser således en mulig vej, men den demonstrerer samtidig

med stor tydelighed, at det kræver en omfattende aktiv og bevidst indsats fra uddannelsesstederne at modvirke de marginaliseringsprocesser, der truer restgruppen. At holde de unge i et greb, hvor de hverken mister balancen og falder fra eller overgiver sig til en passiv klientrolle. Men at holde dem på en måde, der hele tiden peger på og udvikler muligheden for, at de bliver aktive, ansvarlige subjekter i deres eget liv.

---

### **Haarder, Bertel**

*“Nye veje til uddannelse”*

Kronik i Jyllandsposten 22.04.2008

[www.uvm.dk/Minister%20og%20ministerium/Ministeren/Bertel%20mener/2008/080422%20Kronik%20-%20Nye%20veje%20til%20uddannelse.aspx](http://www.uvm.dk/Minister%20og%20ministerium/Ministeren/Bertel%20mener/2008/080422%20Kronik%20-%20Nye%20veje%20til%20uddannelse.aspx)

Kronikken sætter fokus på de nye adgangsveje til erhvervsuddannelserne, der er udviklet i løbet af de seneste år: realkompetencevurdering, ny mesterlære, den nye trainee-model, særlige brobygningsforløb fra 8. klasse

og slår til lyd for indførelsen af en ny type uddannelse, jobuddannelse – uddannelse i kombination med job.

Kronikken er kritisk over for den øgede akademisering af visse dele af ung-

domsuddannelsesområdet – en akademisering, der angiveligt skulle være medvirkende til øget frafald blandt unge, der ønsker praktisk tilgang til uddannelse og oplæring.

---

### **Hansen, Jens Ager**

*Erhvervsskoler, produktionsskoler og virksomheders samarbejde om elevers individuelle uddannelsesforløb*

Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, 2008

[fou.emu.dk/offentlig\\_download\\_file.do?id=138214](http://fou.emu.dk/offentlig_download_file.do?id=138214)

Rapporten udgør slutstenen i et projekt, der har haft fokus på, hvordan erhvervsskoler og produktionsskoler kan styrke deres samarbejde – aktualiseret af de seneste lovændringer for de to skoleformer. De to skolesystemer er hermed knyttet tættere til hinanden.

Dels ved at produktionsskolerne nu i højere grad må målrette en del af deres aktiviteter i retning af forberedelse til erhvervskompetencegivende uddannelse, så skolernes traditionelt socialt orienterede virksomhed udfordres. Dels ved at erhvervsskolerne skal indgå

i et samarbejde med produktionsskolerne.

Rapporten fremlægger en række konkrete anbefalinger, der kan fungere som løftestang for et styrket samarbejde.

---

## Hans Knudsen Institutet (HKI)

*Evaluering af Projekt Ny Mesterlære*

Hans Knudsen Institutet (HKI)/Københavns Kommune, 2009

[www.hki.dk/fileadmin/Billeder/Laerlinge\\_og\\_elever/Evaluering\\_Projekt\\_Ny\\_Mesterlaere.pdf](http://www.hki.dk/fileadmin/Billeder/Laerlinge_og_elever/Evaluering_Projekt_Ny_Mesterlaere.pdf)

Projektet Ny Mesterlære er gennemført af Hans Knudsen Institutet og har haft til formål at udvikle en række best practices, som kan sikre, at unge med autismespektrumstilstande/ADHD kan gennemføre en erhvervsuddannelse

efter bekendtgørelse for ny mesterlære. Samtidig har projektet haft fokus på at klarlægge, hvilke erhvervsuddannelser der er relevante for målgruppen, ligesom der er arbejdet med at øge kendskabet til målgruppens særlige

læringsbehov på de tekniske skoler. Projektet viser, at særlige indsatser giver resultater – 75 procent af deltagerne har via projektet bevæget sig fra kontanthjælpssystemet til uddannelse eller job.

---

## Holm, Ann Berit

*“Ny mesterlære” – spillet, hvis du vil være bager*

Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, 2009

Dette speciale har fokus på, hvilken betydning ny mesterlære har for bagelevers uddannelsesvalg og lærings- og uddannelsesforløb, og hvilke perspektiver det giver for samspillet mellem ny mesterlære og erhvervsuddannelseslovens intentioner. Specialet bygger på et empirisk studie af fire bagelevers motiver til at gå i ny mesterlære og tager sit teoretiske afsæt i sociolog Pierre Bourdieus tænkemåde og begrebsapparat. Det konkluderes, at bagelevers valg af ny mesterlære

påvirkes af praktikvirksomhedernes positive opfattelse af mesterlæreprincippet som indgang til erhvervet og værdien af at arbejde og producere. Elevernes valg påvirkes endvidere af deres tidligere erfaring med skolen, hvor mange af dem er skoletrætte.

I relation til bagelevers lærings- og uddannelsesforløb konkluderes det, at produktionsperspektivet dominerer læringsperspektivet i praktikvirksomheden, og at dette har afgørende betyd-

ning for elevernes læringsmuligheder. Afslutningsvist fremhæves det, at savnet af sociale relationer under den praktiske oplæring gør eleverne særligt udsatte i tilfælde af konflikter i praktikvirksomheden, hvilket også formodes at kunne føre til frafald. Når det gælder fastholdelse, gennemførelse og kvalificering i ny mesterlære, peges der på nødvendigheden af et forbedret samarbejde mellem elev, skole og praktikvirksomhed.

---

## Hoffmann, Heike

*Motiveret for en erhvervsuddannelse?*

Håndværksrådet, 2009

[www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDF09/090623\\_Motiveret\\_for\\_en\\_erhvervsuddannelse.ashx](http://www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDF09/090623_Motiveret_for_en_erhvervsuddannelse.ashx)

Med udgangspunkt i interview med elever i bager-, slagter- og smedeuddannelserne – og med inddragelse af en stor interviewundersøgelse blandt elever i folkeskolens udskoling – afdækker rapporten de unges motiver for at vælge uddannelser, herunder

hvilken rolle praksisnære tilrettelæggelsesformer spiller. Rapporten kan konkludere, at målgruppen for de tre uddannelser er større end søgningen til dem – de unges manglende viden om uddannelserne tillægges her den afgørende betydning, ligesom rappor-

ten opfordrer vejledningssystemet til at orientere sig mod mere praksisnære vejledningsformer, når det handler om at tilføre de unge kendskab til de pågældende uddannelser og de mange muligheder for efter- og videreuddannelser, de giver mulighed for.





---

### **Jakobsen, Jane**

*Ny mesterlære – stærkt gået*

Danmark Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, 2008

[www.khru.dk/fileadmin/user\\_upload/html/Ny\\_Mesterlaere\\_projekt\\_2008.pdf](http://www.khru.dk/fileadmin/user_upload/html/Ny_Mesterlaere_projekt_2008.pdf)

Publikationen rummer 13 personlige beretninger om livet som elev i ny mesterlære.

Efter en kort præsentation af ny mesterlære som uddannelsesform og

en gennemgang af de forskellige organiseringsformer, erhvervsskolerne har taget i anvendelse, tager publikationen læseren med ind i 13 meget forskellige elevers beretninger om udfordringer, oplevelser og læring i rollen som elev i

ny mesterlære. Alle 13 elever fortæller deres historie på et tidspunkt, hvor de befinder sig på hovedforløbets indledende fase.

---

### **Jakobsen, Jane**

*Ny mesterlære – sådan gør man*

Undervisningsministeriet, 2007

[pub.uvm.dk/2007/nymesterlaere/mesterlaere\\_web.pdf](http://pub.uvm.dk/2007/nymesterlaere/mesterlaere_web.pdf)

Denne håndbog indeholder en række gode råd til skolerne om, hvordan man hensigtsmæssigt organiserer processen fra indgåelse af uddannelsesaftale til indholdsudfyldelse af den personlige uddannelsesplan, håndtering af den løbende kontakt med virksomheden samt formulering af den praktiske

opgave i slutningen af forløbet med praktisk oplæring i virksomheden.

Håndbogen er målrettet de medarbejdere på skolerne, der har kontakten til de virksomheder, som indgår aftaler om ny mesterlære, men virksomheder, elever og andre interesserede kan også

have gavn af håndbogen, der er velegnet som opslagsværk. Der kan ligeledes hentes inspiration på Undervisningsministeriets hjemmeside, hvor der er spørgsmål og svar om ny mesterlære, herunder eksempler på praktiske opgaver.

[www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser/Om%20erhvervsuddannelserne/Sporgsmaal%20og%20svar/Uddannelsesaftaler%20-%20Ny%20mesterlaere.asp](http://www.uvm.dk/Uddannelse/Erhvervsuddannelser/Om%20erhvervsuddannelserne/Sporgsmaal%20og%20svar/Uddannelsesaftaler%20-%20Ny%20mesterlaere.asp)

---

## Juul, Ida

*Fastholdelse og læring i ny mesterlære og i skoleadgangsvejen*

Undervisningsministeriet, 2008

[www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/090423\\_Fastholdelse\\_og\\_laering\\_i\\_ny\\_mesterlaere\\_og\\_i\\_skoleadgangsvejen.ashx](http://www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/090423_Fastholdelse_og_laering_i_ny_mesterlaere_og_i_skoleadgangsvejen.ashx)

Rapporten rummer en grundig analyse af, hvordan ny mesterlære fungerer som alternativ til de traditionelle adgangsveje til erhvervsuddannelserne. En statistisk analyse af eleverne i ny mesterlære tegner et nuanceret billede af elevernes forudsætninger med hensyn til køn, alder, herkomst samt forældres uddannelsesbaggrund, ligesom der gives et overblik over for-

delingen af elever på uddannelsesområder. En interviewundersøgelse med elever, der via ny mesterlære nu befinder sig på første del af hovedforløbet, afdækker de motiver, eleverne har haft for at vælge denne adgangsvej. Samtidig belyser denne del af undersøgelsen elevernes oplevelse med læring i ny mesterlære.

Undersøgelsen konkluderer, at ny mesterlære ikke utvetydigt adresserer sin målgruppe: de praktisk orienterede elever og elever med anden etnisk baggrund end dansk, idet eleverne på de forskellige adgangsveje har mange træk til fælles. Dette forhold tilskrives undersøgelsen, at eleverne i målgruppen for ny mesterlære ikke har et tilstrækkeligt kendskab til netop denne adgangsvej.

---

## Jørgensen, Christian Helms

*Faglighed i fremtidens tekniske erhvervsuddannelser*

RUC/Industriens uddannelser, 2009

[www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/090417\\_faglighed%20i%20fremtidens%20tekniske%20erhvervsuddannelser\\_ny.ashx](http://www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/090417_faglighed%20i%20fremtidens%20tekniske%20erhvervsuddannelser_ny.ashx)

På baggrund af dataudtræk fra Danmarks Statistik og en interviewundersøgelse med en større gruppe elever, der har afsluttet en erhvervsuddannelse, tegner rapporten et billede af, hvilken rolle og relevans *fagligheden* har i uddannelserne, og på hvilken måde den gennemførte uddannelse forbereder eleverne på et fremtidigt arbejdsliv og en tilknytning til erhvervet.

Rapportens omfattende analysearbejde leder frem til en række indsigter i:

- ◆ Graden af mobilitet på arbejdsmarkedet samt muligheder for livslang læring
- ◆ Praktikvirksomhedernes indflydelse på faglighed og karriereveje
- ◆ Behovet for faglig autonomi og hensynet til de fagligt dygtige

- ◆ Deltagernes oplevelse af kvalitet i uddannelsesforløbene samt deres forslag til forbedringer
- ◆ Potentielle rekrutteringsmuligheder i forbindelse med erhvervsuddannelserne.

---

**Katznelson, Noemi**

*De måske egnede i erhvervsuddannelserne*

DPU, 2008

Erhvervsskolernes Forlag

Bogen er resultatet af et forskningsprojekt, der har haft fokus på, hvordan EUC Syd har arbejdet med fastholdelsesstrategier over for udsatte unge i erhvervsuddannelserne. I bogen præsenteres og vurderes de centrale initiativer, som EUC Syd har iværksat med

henblik på at forbedre fastholdelsen af de udsatte unge: de todelte grundforløb, screening af eleverne, den interne streetworker-funktion samt psykologordningen. Bogen afrundes med en typologisering af de udsatte unge i relation til deres valg af strategi for at

indgå i uddannelsen: Unge med en viljestrategi, unge med en passiv strategi, unge med en konfronterende strategi samt unge med en standbystrategi.

---

**Kirkegaard, Tanja & Nielsen, Klaus**

*Kreativitet, produktion og identitet – fra produktionsskole til erhvervsuddannelse*

Undervisningsministeriet, 2008

[pub.uvm.dk/2008/produktionsskole/Kreativitet\\_produktion\\_identitet.pdf](http://pub.uvm.dk/2008/produktionsskole/Kreativitet_produktion_identitet.pdf)

Publikationen indeholder en tilbunds-gående afdækning af, hvad der kendetegner gruppen af unge, der går på produktionsskole, hvordan de lærer, og den rolle produktionsskolen spiller for eleverne efter endt uddannelse. Undersøgelsen bygger på et omfattende interviewmateriale med produktionsskole-

elever og opdeler elevgruppen i fem segmenter: den fagspecifikke, entreprenøren, den eksperimenterende, den kreative og den uddannelsesorienterede.

Publikationen viser, hvordan disse elevgrupper oplever produktionssko-

lens miljø og læringsmuligheder, og hvordan de på forskellig måde sætter mål for deres deltagelse i uddannelsen. I publikationens afsluttende del fremlægges elevernes overvejende positive vurderinger af deres ophold på produktionsskolen – et år efter første interview.

---

**Koch, Hans**

*Erhvervslivets 10. skoleår*

Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, 2007

[fou.emu.dk/offentlig\\_download\\_file.do?id=135950](http://fou.emu.dk/offentlig_download_file.do?id=135950)

Evalueringsprojekt i Odense Kommune. Projektet har haft til formål at udbygge samarbejdet mellem branchefolk fra installations- og bygge og anlægsområdet, den lokale ungdomsskole, kommunen samt den lokale tekniske erhvervsskole, således at et "Erhvervslivet 10. skoleår" kan til-

bydes og bidrage til at lette overgangen for unge fra folkeskolen til erhvervsuddannelserne.

Evalueringen viser, at de unge, der har indgået i forsøget, er tilfredse med ordningen, men også at det er forbundet med vanskeligheder at udvikle de tilstrækkelige faglige færdigheder, der er

forudsætningen for en solid forankring i erhvervsuddannelsen. Udbyttet ligger især i virksomhedernes øgede personlige kendskab til de unge, der for mange betyder et øget selvværd og tro på en fremtid, og det konkluderes, at vejen frem er en udvikling af undervisningsmoduler mellem ungdomsskolen og den tekniske skole.



---

### **Kommunernes Landsforening**

*Sæt skub i egu*

Undervisningsministeriet/KL, 2009

[www.kl.dk/ImageVault/Images/id\\_35143/ImageVaultHandler.aspx](http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_35143/ImageVaultHandler.aspx)

“Sæt skub i egu!” er Undervisningsministeriets projekt, der skal styrke og udvikle erhvervsgrunduddannelsen, så den kan komme til at spille en væsentlig rolle for, at 95 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

I projektbeskrivelsen præsenteres foruden formål og organisering en vifte af lokale forsøgsprojekter med fokus på erhvervsskoler, produktionskoler og virksomheder.

Projektet rummer også nye informations- og inspirationsmaterialer, herunder en opdatering af den officielle egu-vejledning.

---

### **Kristensen, Sara Ann & Rasmussen, Carsten Lund**

*Fastholdelse og rekruttering af erhvervsskolelærere – med særligt fokus på tekniske skoler*

Nationalt Center for Erhvervspædagogik, 2009

[www.uvm.dk/-/media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/09o817\\_fastholdelse%20og%20rekruttering.ashx](http://www.uvm.dk/-/media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/09o817_fastholdelse%20og%20rekruttering.ashx)

Undersøgelsen har fokus på, hvordan erhvervsskolelærere kan fastholdes, og hvordan nye lærere kan rekrutteres til erhvervsuddannelsessystemet.

I udgangspunktet konstateres det, at 80 procent af de nuværende lærere har overvejet at sige deres job op – primært begrundet i mangel på pædagogiske

udfoldelsesmuligheder, (for) stor kompleksitet i arbejdet samt mangel på efteruddannelse.

Med baggrund i en spørgeskemaundersøgelse kan undersøgelsen konkludere, at såvel ældre som nyansatte lærere er meget optaget af pædagogisk udvikling, men at de ikke altid oplever

mulighed for at udfolde denne interesse i deres daglige praksis. Undersøgelsen afrundes med en række anbefalinger til erhvervsskolernes strategier for fastholdelse og rekruttering af lærere; strategier, der især har fokus på pædagogisk efteruddannelse og udvikling af nye former for lærersamarbejde.

---

### **Quaade, Thomas**

*EUD-praktikpladssituationen ultimo august 2009*

UNI•C, 2009

[www.uvm.dk/~media/Files/Stat/Erhvervs/PDFo9/091020\\_Pstat\\_august2009.ashx](http://www.uvm.dk/~media/Files/Stat/Erhvervs/PDFo9/091020_Pstat_august2009.ashx)

Notatet præsenterer nøgletal vedrørende praktikpladssituationen ultimo august 2009.

I notatet oplystes, hvor mange elever der samlet set er i gang med erhvervsuddannelse, samt tal for praktikplads-søgende på forskellige tidspunkter efter afslutning af grundforløbet.

Med hensyn til ny mesterlære steg antallet af indgående aftaler fra 2.592 i 2008 til 3.264 i 2009. En stigning svarende til 26 procent.

---

### **Rambøll Danmark**

*Analyse af anvendelsen af erhvervsgrunduddannelsen*

Undervisningsministeriet, 2009

[www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/091008\\_Analyse\\_af\\_egu.ashx](http://www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Erhvervs/PDFo9/091008_Analyse_af_egu.ashx)

Analysen af anvendelsen af egu har fokus på, hvordan egu er organiseret rundt om i landet, samt hvilke forhold eller barrierer der bevirker, at der generelt er tale om en begrænset anvendelse af egu i kommunerne.

Analysen er baseret på en række interview med uddannelses- og vejlednings-

aktører i 32 kommuner og tegner billedet af fire modeller for organisering af egu: kommunal-, produktionsskole-, ungdomsskole- og UU-modellen. Undersøgelsen udpeger ikke, hvilken model der har størst effekt, men påpeger, at udbredelsen af egu har snæver sammenhæng med, hvordan egu prioriteres politisk, samt hvor

længe kommunen har haft tradition for at udbyde egu.

Analysen af barrierer for egu identificerer en række centrale, hæmmende faktorer og giver forslag til, hvordan disse overkommes.

---

### **Rasmussen, Annette & Rasmussen, Palle**

*En indsats for produktionsskoleelever med særlige vanskeligheder*

Aalborg Universitet, 2009

[www.learning.aau.dk/fileadmin/filer/pdf/Forskningsrapporter/Rapport\\_22\\_9788791543692.pdf](http://www.learning.aau.dk/fileadmin/filer/pdf/Forskningsrapporter/Rapport_22_9788791543692.pdf)

Forskningsprojektet, der er gennemført i et samarbejde mellem Taleinstituttet og produktionsskolerne i region Nordjylland, belyser, hvordan den tredjedel af produktionsskoleeleverne, som skønnes at have særlige læse- eller matematikvanskeligheder, bedst kan hjælpes, så de kan gennemføre uddannelsen og sluses videre i uddannelses-systemet.

Analysen viser, at eleverne generelt er kendetegnet ved en svag socioøkonomisk og uddannelsesmæssig familiebaggrund, mens eleverne hvad angår sports- og fritidsaktiviteter i øvrigt er på omgangshøjde med det generelle mønster hos unge. Herudover er eleverne kendetegnet ved mange uddannelsesafbrud og ved fremadrettet at orientere sig mod erhvervsuddannelserne.

Den testning og udredning af elevernes forudsætninger, som er gennemført i projektet, har for mange elever medført, at de er blevet udstyret med en it-rygsæk og dermed har fået styrket deres muligheder for at gennemføre uddannelsen på produktionsskolen. Denne identifikation af elever med særlige behov er meget betydningsfuld, vurderer alle aktører på produktionsskolerne.



---

## Undervisningsministeriet

Lærlinge og eleveres psykiske arbejdsmiljø

Undervisningsministeriet/COWI, 2009

[www.uvm.dk/-/media/Files/Udd/Erhvervs/PDF09/090505\\_laerlinge\\_og\\_elevers\\_psykiske\\_arbejdsmiljoe.ashx](http://www.uvm.dk/-/media/Files/Udd/Erhvervs/PDF09/090505_laerlinge_og_elevers_psykiske_arbejdsmiljoe.ashx)

Projektets formål har været at undersøge elevernes psykiske arbejdsmiljø i praktikpladsvirksomhederne inden for udvalgte erhvervsuddannelser. Der formuleres løsningsforslag, som de faglige udvalg og de øvrige relevante parter kan tage udgangspunkt i for at forbedre elevernes psykiske arbejdsmiljø og herigennem de unges betingelser for læring.

Rapporten viser, at eleverne især vurderer det sociale fællesskab og deres udviklingsmuligheder positivt.

---

## Undervisningsministeriet

Sådan indgår du en uddannelsesaftale

Undervisningsministeriet, 2010

Undervisningsministeriets informationsbrochure til virksomheder.

I materialet gennemgås i kort form de muligheder, der er for at tegne uddannelsesaftaler: Den almindelige aftale,

Dimensionerne anerkendelse, respekt, retfærdig behandling, rolleklarhed, social støtte og feedback fra andre (kolleger) og indflydelse fungerer dårligere.

Sammenlignet med de danske lønmodtagere som helhed er det imidlertid alene rolleklarheden, der skiller sig lidt ud og vurderes som lavere af eleverne end af de danske lønmodtagere som helhed.

ny mesterlæreaftale, kombinationsaftale, kort uddannelsesaftale samt trainee-forløb/forpraktik.





---

# Bilag: Konferenceprogram

Konference om ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelserne

**Den 2. december 2009 klokken 10-15.30 i DGI-byen**

## **PROGRAM**

**09.00 – 10.00 Ankomst, indskrivning og morgenmad**

**10.00 – 10.05 Velkomst og program**  
ved fuldmægtig Anja Kær Kold, Undervisningsministeriet

**10.05 – 10.20 Undervisningsminister Bertel Haarder**

**10.20 – 10.30 Afdelingschef Søren Hansen**

**10.30 – 12.30 NY MESTERLÆRE**

### **“Fra not til hot” ved uddannelseskonsulent Birgit Thorup, Uddannelsesnævnet**

*Status på, hvordan ny mesterlære har udviklet sig inden for det merkantile område med fokus på, hvem der bruger ordningen, og hvilke modeller der har udviklet sig på skolerne. Kort om aktuelt projekt om ny mesterlære på det merkantile område.*

### **“Den kan vi bruge” ved uddannelsespolitisk medarbejder Heike Hoffmann, Håndværksrådet**

*Om små og mellemstore virksomheders erfaringer med ny mesterlære dokumenteret i en nylig undersøgelse blandt Håndværksrådets medlemsvirksomheder. Kort fra en undersøgelse om, hvad der motiverer de unge mennesker til at vælge en (mindre populær) erhvervsuddannelse og om, hvad de mener om praksisadgangsveje.*

## **TRAINEE/FORPRAKTIK**

### **“Praktisk brug af trainee-ordningen i virksomheden” ved direktør Bo Ulsøe, B. Rustfrit Stål A/S, Horsens**

*Med trainee-ordningen kan den unge og virksomheden afprøve, om kemien passer – og om evnerne og interessen for faget holder. B. Rustfrit Stål A/S har deltaget i projektet “Trainee – et arbejds- og uddannelsesforløb for unge mellem 15 og 18 år”.*

## Kort pause

### PRODUKTIONSSKOLERNE

#### “Et praktisk orienteret læringsrum” ved konsulent Axel Hoppe, Produktionsskoleforeningen

*Produktionsskolernes kerneopgave er at støtte elevernes overgang til ungdomsuddannelserne gennem praktiske aktiviteter kombineret med behovsrettet teori. Skolerne har desuden de seneste år arbejdet med den produktionsbaserede lærlingeuddannelse.*

### INDIVIDUEL ERHVERVSUDDANNELSE

#### “En mulighed for at kombinere uddannelser og fagområder” ved uddannelseschef Michael Jensen, CPH WEST og uddannelseskonsulent Ulla Søe, Matas A/S

*Virksomhed og skole bruger IEUD til at opfylde forskellige formål, men slutmålet – medarbejdere med den rette uddannelse – er fælles. For virksomhederne kan formålet med IEUD være: rekruttering fra nye områder, imødekomme ændrede kompetencebehov/brancheglidning m.m. For skolerne kan det være øget gennemførelse, flere praktikpladser m.m.*

### VEJLEDNING TIL EGU

#### “Skub i egu” ved egu-koordinator og uddannelsesvejleder Jane Vibeke Bentzen, UU Sjælland Syd

*Erfaringer med vejledning af unge til egu og med anvendelsen af egu i samarbejde med Social- og Sundhedsskolen og praktikværter inden for omsorgsarbejdet.*

**12.30 – 13.30** Frokost

**13.30 – 14.35** Syv parallelle workshoper  
+ frugt, kaffe, kage  
Se beskrivelse nedenfor.

**14.45 – 15.10** De mange veje til en erhvervsuddannelse  
ved direktør Lars Kunov, Danske Erhvervsskoler

**15.10 – 15.25** Afrunding  
ved Erik Nielsen, formand for KL's Arbejdsmarkeds- og Erhvervsudvalg

**Tak for i dag**  
ved Anja Kær Kold



## WORKSHOP

Invitation til dialog i øjenhøjde med vejledere, faglærere, ledere, organisationer, virksomheder og elever, om muligheder, organisering, erfaringer fra praksis, tværgående samarbejde og personlige oplevelser og valg.

### 1. Ny mesterlære

Her kommer plenumindlæggene under ny mesterlære til debat, og deltagerne kan få en direkte snak med virksomhederne om ny mesterlære og om konkrete erfaringer med hg-praktik. Spørgsmålene kan være mange: Hvilke modeller bruger skolerne? Hvad skal man være opmærksom på i forhold til uddannelsesplanen? Hvilke undervisningsopgaver vælger virksomheden typisk at tage sig af? Hvordan griber man samarbejdet mellem elev, skole og virksomhed an i praksis? Hvad siger eleverne selv?

Jenni Hilbo, praktikkonsulent, Krop og Stil, CPH W

Martin Perlt, salgschef, METRO – Cash & Carry

Heike Hoffmann, uddannelsespolitisk medarbejder, Håndværksrådet

Birgit Thorup, uddannelseskonsulent, Uddannelsesnævnet

Erik Ellitsgaard, bagermester, Eriks Bageri, Kbh. S.

### 2. Trainee eller ung i ufaglært job med mod på mere. Når virksomheden bliver vejen til uddannelse

Virksomhedernes interesse for at tage et medansvar for uddannelse er bærende for det danske vekseluddannelsessystem. I workshoppen kan deltagerne spørge ind til virksomhedernes og elevernes erfaringer med trainee-ordningen som forløber for en uddannelsesaftale og praktikplads. Og de får et indblik i en international virksomheds uddannelsespolitik, hvor mangfoldighed er i fokus, og hvor man gerne tager en ufaglært ung medarbejder i lære, uddanner procesoperatørelver på et særligt studenterforløb og både bruger virksomhedsvejen og skolevejen, når man uddanner lærlinge og elever.

Bo Ulsøee, direktør, B. Rustfrit Stål A/S

Finn Kyed, uddannelseschef, DS Håndværk & Industri

Charlotte Daugaard Kluge, HR-konsulent, Haldor Topsøe A/S



### 3. Produktionsskolens palet

Produktionsskolen er et praktisk orienteret læringsrum, der er rettet mod at styrke de unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse. Axel Hoppes plenumindlæg uddybes i forhold til produktionsskolens attraktive tilbud til de uafklarede unge: produktionsbaseret lærlingeuddannelse, egu og meritgivende kombinationsforløb og det eksterne samarbejde med erhvervsskoler, VUC, højskoler, virksomheder, UU-vejledning med flere. Der er desuden erfaringer fra UU's lokale samarbejde med produktionsskolen og fra projektet "Sæt skub i egu".

Axel Hoppe, konsulent, Produktionsskoleforeningen  
Verner Ljung, konsulent, Produktionsskoleforeningen  
Sohail Arshad, opsøgende vejleder, EGU PHS Brøndby

### 4. Individuelt tilrettelagt EUD

§ 15, stk. 3, giver mulighed for, at virksomhed, elev og skole i fællesskab kan tilrettelægge en individuel erhvervsuddannelse. Workshoppen fortsætter, hvor plenum slap, med spørgsmål, debat og konkrete erfaringer fra MATAS og fra det igangværende projektet: "Individuelle pigeorienterede erhvervsuddannelser", der gennemføres i et samarbejde mellem CPH WEST, KTS og SOSU C. Der sættes fokus på udviklingsprocessen og de mange erfaringer:

- "Før - under - efter", om Matas' arbejde med Matas Beauty Expert.
- Samarbejdet mellem virksomhed og skole - fra idé til drift.
- De mange formål med IEUD.

Ulla Søe, uddannelseskonsulent, Matas A/S  
Michael Jensen, uddannelseschef, CPH W

## **5. Trindelte uddannelser, korte uddannelser, GVU og godskrivning**

I dag er der 109 uddannelser med 326 trin eller specialer. I workshoppen kan deltagerne få et indtryk af mulighederne ved trindeling og af skolernes gode erfaringer med elever, der ellers fravælger uddannelse, og der vil være input fra udvikling af trinuddannelserne. Deltagerne kan ligeledes høre om den grundlæggende voksenuddannelse, der giver mulighed for at gennemføre en grunduddannelse og få merit for praktikdelen, herunder erhvervsskolernes erfaringer med GVU og om arbejdet med godskrivning, blandt andet i forbindelse med pædagogisk assistentuddannelsen (PAU).

Lene Wolff, uddannelsesvejleder, Randers Social- og Sundhedsskole  
Ingrid Petersen, vejleder, Hotel og Restaurantskolen  
Jan Mogensen, uddannelseskonsulent, Det faglige Uddannelses udvalg for Anlægsgartneri  
Henrik Pedersen, faglærer og mentor, Handelsskolen Sjælland Syd  
Benny Wielandt, vejleder, TEC

## **6. Erhvervsgrunduddannelse (egu)**

Plenumindlæggets fokus på egu uddybes med flere erfaringer fra det landsdækkende projekt "Sæt skub i egu", og giver blandt andet bud på samarbejdet og den gode organisering af egu, den gode tilrettelæggelse af det praktikpladsopsøgende arbejde og andre gode erfaringer, som kan være til nytte for kommuner og skoler, som ønsker at gå i gang med egu.

Jan Bauditz, chefkonsulent, KL  
Jane V Bentzen, vejleder, UU Sjælland Syd  
Anni Kværndrup, vejleder, UU Sjælland Syd

## **7. Starthjælp og samarbejde bringer de unge videre til erhvervsuddannelse**

Nogle unge har brug for en anden slags vejledning end traditionelle samtaler. Nogle unge har brug for at udvikle flere personlige, sociale og faglige kvalifikationer, før de vælger uddannelse. I workshoppen kan deltagerne høre om erfaringer med tværgående samarbejde og initiativer, der letter de unges overgang til en erhvervsuddannelse. Ungdommens Uddannelsesvejledning har gode resultater med praksisbaserede startkurser i samarbejde med egu og faglærere fra erhvervsuddannelser. Brande Højskole samarbejder og sparrer med EGU Århus og Silkeborg Tekniske Skole og med lokalområdets virksomheder, hvor man tilbyder egne elever praktikophold. Både højskolens og erhvervsuddannelsernes unge har glæde af samarbejdet, og mange fortsætter i erhvervsuddannelse. Erfaringerne fra begge indlæg viser, at eleverne går videre med læringsforudsætningerne på plads og selvtilliden i orden.

Jens Thomsen, startvejleder, UU København  
Kisser Lynge Madsen, forstander, Brande Højskole





---

# Undervisningsministeriets temahæfteserie

I denne serie udsender Undervisningsministeriet publikationer om generelle eller mere specifikke aktuelle emner. Formålet er at skabe debat og inspirere til udvikling i uddannelserne.

---

## 2010:

- Nr. 1 - 2010: Praktik, linjefag og pædagogiske fag - 0,2-samarbejdet i læreruddannelsen (978-87-603-2834-3) (Videregående uddannelser)
- Nr. 2 - 2010: Den gode praktikplads - fuldførelse, fastholdelse og frafald i erhvervsuddannelserne (978-87-603-2840-4) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 3 - 2010: Samspil mellem AMU og FVU - 12 gode eksempler (978-87-603-2849-7) (Uddannelse og undervisning for voksne)
- Nr. 4 - 2010: Det kan jeg - kompetencevurdering i erhvervsuddannelserne (internetpublikation) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 5 - 2010: Det opsøgende, rådgivende og vejledende arbejde i VEU-centrene. Ideer og inspiration (internetpublikation) (Uddannelse og undervisning for voksne)
- Nr. 6 - 2010: Ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelse (978-87-603-2871-8) (Erhvervsfaglige uddannelser)

---

## 2009:

- Nr. 1 - 2009: Inspiration til fællessang (internetpublikation) (Grundskolen)
- Nr. 2 - 2009: Den lyttende læser - eksempler på it som støtte til læsesikre elever på folkeskolens mellemtrin (internetpublikation) (Grundskolen)
- Nr. 3 - 2009: Kodeks for ledelse på uddannelsesinstitutioner (internetpublikation) (Tværgående)
- Nr. 4 - 2009: Dansk som andetsprog - gode eksempler fra fem frie grundskoler (internetpublikation) (Grundskolen)
- Nr. 5 - 2009: Inspiration til obligatorisk sprogvurdering i børnehaveklassen (internetpublikation) (Grundskolen)



- Nr. 6 – 2009: Ord- og regneværksteder. Erfaringer og ideer fra erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse (978-87-603-2779-7) (Uddannelse og undervisning for voksne)
- Nr. 7 – 2009: Anerkendelse, dialog og feedback. Pædagogisk ledelse på uddannelsesinstitutioner. Med eksempler fra erhvervsskolerne (978-87-603-2817-6) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 8 – 2009: Unge hjælper unge – ideer til ungementorordningen i erhvervsuddannelserne (978-87-603-2825-1) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 9 – 2009: På vej i skole – inspiration til en god skolestart (internetpublikation) (Grundskolen)
- Nr. 10 – 2009: Anvendt hf – inspiration til anvendelsesorientering (internetpublikation) (Gymnasiale uddannelser)

---

#### **2008:**

- Nr. 1 – 2008: Plads til forskellighed – at arbejde med kultur og konflikt i folkeskolen (978-87-630-2660-8) (Grundskolen)
- Nr. 2 – 2008: Inspiration til folkeskolens sundhedsundervisning (internetpublikation) (Grundskolen)
- Nr. 3 – 2008: Sproget med i alle fag – andetsprogspædagogiske perspektiver på fagundervisningen i folkeskolen (978-87-603-2697-4) (Grundskolen)
- Nr. 4 – 2008: Det afsluttende projekt på grundforløbet i EUD (internetpublikation, dvd og booklet) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 5 – 2008: Portfoliomethoden i erhvervsuddannelserne (internetpublikation, dvd og booklet) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 6 – 2008: Kreativitet, produktion og identitet – fra produktionsskole til erhvervsuddannelse (978-87-603-2721-6) (Erhvervsfaglige uddannelser)

*Visse trykte publikationer – som i oversigten er forsynet med et ISBN-nummer – kan mod betaling af et ekspeditionsgebyr rekvireres hos Nordisk Bog Center eller hos boghandlere. Andre trykte publikationer kan købes samme sted. For priser se: [www.uvm.dk/bestil](http://www.uvm.dk/bestil).*

*Internetpublikationer og onlineversioner af trykte publikationer kan til eget brug frit downloades fra [www.uvm.dk/publikationer](http://www.uvm.dk/publikationer).*



---

## *Ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelse*

---

I december 2009 afholdt Undervisningsministeriet en konference om ny mesterlære og andre praktiske veje til erhvervsuddannelserne. Her fortalte virksomheder, elever, undervisere, vejledere og organisationer engageret om positive og personlige erfaringer fra praksis.

Denne publikation indeholder en række af oplæggene og beskriver også, at der foregår et udviklende, tværgående samarbejde mellem forskellige skoleformer, for eksempel erhvervsskoler, produktionsskoler, højskoler og VUC'er, og med UU-centre og virksomheder.

Publikationen indledes med en oversigt over de forskellige praktiske veje til en erhvervsuddannelse. Hver af de praktiske veje præsenteres kort.

Endelig er der en omfattende, kommenteret litteraturliste over aktuelle, relevante projekter og publikationer om ny mesterlære og de andre praktiske veje til erhvervsuddannelse.

ISBN 978-87-603-2871-8



9 788760 328718 >